

Máramarosmegye bandériumának vezetője.

A JUNIUS 8-IKI DISZMENETBŐL.

Ugyanazon a helyen van főlve *Csanád-megye* népes bandériuma, mely Mária Terézia korabeli huszár-egyenruhájában igen csinos része volt a menetnek. Mögöttük épen sorakozni látszanak *Csik* és *Csongrád megyék* bandériumai.

Még népesebb volt *Jász-Nagy-Kun-Szolnok-megye* bandériuma, melynek tagjai az egykori «Nádor-huszárok» egyenruhájába voltak öltöztetve s négyesével haladtak szép lovaikon.

Máramarosmegye bandériumából a megye zászlaját vivő diszmagyar öltözeti lovat tünteti föl egyik képünk, a mint a *Vérmező*-ről a katonai őrház mellett elhalad az *Ostrom-útcza* felé. Pompásan szerszámozott lovat két megyei huszár vezet, kik szintén igen érdekes régi diszruhában s medvébőr kalpagban haladnak két oldalt a lovak mellett.

Maros-Tordamegyének már egész lovagsoportját, a mögött pedig *Maros-Vásárhely* város bandériumát föltüntetett képünk a *Vérmező* közepe táján készült pillanatnyi főlvetel. A festői díszöltözetekben pompázó kettős csoportban látható két zászló közül egyik a megye, másik *Maros-Vásárhely* város zászlaja. A kép háttérben egész nagy serege vehető ki az indulásra rendezkedő csapatoknak.

Mozgalmas jeleneteket mutató szép kép az is, a melynek az előterében *Szeged* városának az 1806-ik évi polgárőrség egyenruhájába öltöztetett bandériuma indul a *Vérmező* közepe tájáról az *Ostrom-útcza* felé. A háttérben külön-külön csoportok nyüzsgönek, — legelől a *fejérmegyeiek* szép csapata, — hogy a rendezők vezényszavai után sorakozva szintén beilleszkedjenek a menetbe.

De talán legváltozatosabb s mint tájkép is egyike a legszebbeknek az a sikerült főlvetel, melynek előterében, ugyancsak a katonai őrház mellett *Temesvár* szab. kir. város fényes bandériuma tűnik elénk. Az ékes diszmagyarba öltözött vezérnek drága szerszámozású fehér paripáját két diszruhás városi hajdú, míg a szintén gyönyörű öltözeti zászlóvivőnek szintén fehér lovat XVII. századbeli ruházatú csatlósok

vezetik. A kép háttérben a Déli-vasút pályaháza, meg a *Városmajor*; ezek mögött pedig a hosszú hátú *Svábhely* és jobbra a domború *Mátyáshegy* láthatók.

Kiválóan sikerültek mondható az a kép, mely a menetnek a *koronát vivő díszhintó* köré csoportosuló részleteit ábrázolja. Elöl halad szabályszerű katonásrendben a koronaőrök katonáinak egy egész csapata, mely a menet előtt szabadon tartott utat csaknem egész szélességében elfoglalja. E csapat után következik méltóságos lassúsággal a korona pompás díszhintója, melynek kocsisa és lovásza a mult századi hajporos divat szerint voltak öltöztetve épen úgy, mint az ez után következő s a királyi biztosokat és a két koronaőrt vivő hasonló díszhintó szolgálománya. Két oldalt a nézők sokasága szemléli nagy érdeklődéssel és áhítattal az ősi királyi korona elvonulását, valamint a menet többi részét, mely épen

a *Margithid* felé halad a *budai Széna-téren* át. Többi képeink is mind megannyi megkapó mozzanatok megörökítései.

ZEMPLEN-VÁRMEGYÉHEZ.

(Dókus Gyula barátomnak. Karlsbad, június hó.)

Kedves megyém, szülőte földem,
Emeld magasra homlokod;
Áldó kezevel hogy beföldjed,
Előtted áll hű dalnokod.
Légy áldva Zemplén drága földje,
Ki születed a legszebb napot,
Bened fogat az eszme gyöngye,
Mely ünnepünknek fényt adott.

Hazánknak ezt a fényes napját
Nézte csodálva a világ;
Azért köszöntöm virradatját,
Melyből sugárba tört a láng.
Rákóczi lelke szállt a lángban
Az ezredév nagy ünnepén,
Az gyúlt ki újra a hazában,
— Légy áldva érte, szép megyém!

Budán te gyűjtéd össze hiven
Magát az élő nemzetet,
Hol együtt az ezernyi szivben
Az ország szive lüktetett,
Eszméd vala a szép varázslat,
Az a mesés villanytűkör,
A melyben — ez a csodálat —
Egy képben egy nép tündökölt.

Ez a magyar nép, melylyel Árpád
Zugó vihar szárnyára kelt
S előtte meghajolt a Kárpát,
S árjával a Tisza betelt.
Ez a magyar nép! ezer éve
Ez vette meg vérén e hont,
Ma is azért csap árba szive,
Ma is vihar, zászlót ha bont.

Ez a magyar nép! mint a bérczek
Magasra vivő saszfa;
Szabadságért mind halni készek,
De élni rabként nem soha.
Tekintetek rá hősök, bátrak,
Kik küzdöttek szabad honért,
Nem gyöngye ily nép jó barátának,
Ki maga ezer évet ért!

Ez a magyar nép! Nubiának
Lángot lehellő párdúca;
Szemei még szikrában állnak,
Mert sorsa most is harc s tusa.
Lássá meg ellensége, rajta,
Most nézze meg, ki rá agyarg!
A szél az őt csert meg nem hajtja,
Nem szolgálja nép sem a magyart.

Ez a magyar nép! karja, lelke
Hogy mit tett ezer éven át,
Vállán a sziklát mint emelte
S mint vívta a nap sugarát: —
Mutatja bár ezernyi emlék
Kitárva a világ előtt,
De ezt megint csak elfelednek
S ebből nem ismernék meg őt.

De ezt az élve-élő képet,
Melyen az ezred pillanat
S melyen a milliányi népet,
Egygyé teszi egy villanatot,
Mely megmutatta a világnak,
Mi a magyar, ha lelke egy, —
Ezt nem fődik be már az árnyak,
Mert fénye a szivekbe megy!

Egész világ ámulva nézte
Szemed tüzeit, mely szembe hat,
S mely a szilaj mént fékbe fűzte,
Erődöt és vasizmodat;
S egész világ, mind a ki látta,
El nem felejt már tégedet,
El nem áhítattal megcsodálta
Oltári — honszerelmedet!

Üdv, üdv neked szülőte földem,
Ezért a szép fényes napért,
Mely ott szökölt a borsi-völgyben,
Hol a magyar még egyetért.
Egy sziv, egy lélek a magyarban,
Hazám! ez a te csillagod,
Fényed a csöndben s a viharban
Mentőd, a míg él nem hagyod!

Fejes István.

KALOTASZEGRŐL.

Gyarmathy Zsigánétól.

I.

A varrottas.

Sok dicséret, sok méltó elismerés érte már az ősi magyar munkát, az igazán szép varrottást, de néha akadtak olyanok is, a kik azt mondták róla, hogy durva, és ezek azok, a kik nem értenek hozzá.

Mert az a kérdés, hogy mire akarják alkalmazni? Például zsebkendőre durva, erre durva, de erre durva a legdrágább selyembárony is. Ellenben nem durva... de halljátok csak, mit mondott a varrottasról Madame Adam az ő lapjában, a «Le Moniteur de la Mode»-ban: «A pompás kalotaszegi varrottas valami remek krepp-szerű vászon van, szebbnél-szebb fehér,

Maros-Tordama-gye és Maros-Vásárhely város bandériuma.

A JUNIUS 8-IKI DISZMENETBŐL.

kék, vagy vörös kivarrással. A kivarrás finom, alig hihető, hogy a nép varrja. Használni lehet toalettek. (Párisban Matild hercegnő, Munkácsy Mihályné és még többen hordtak varrottas ruhákat), továbbá szobák berendezésére, ágyterítőkre, asztalfutókra, teaterítékekre... de nem lehet azt mind előszámítani, hogy mi minderre alkalmasak ezek a remek magyar himzések. De aztán meglepő hatású is azon a halványárgás eredeti vászon, különösen a fehér himzés. E mellett áruk rendkívül olcsó nagy elegancziájuk dacára», stb. stb.

Igy ír a varrottasról az a jó ízlésű híres francia asszony. Ebből még az is kitűnik, hogy a ki ért hozzá, épen nem találja durvának és — drágának sem.

Egy ily nehéz, rendkívül tartós kézimunka — és nem szövés! — melynek az idő csak növeli a becsét, melyet még az unokáink is használni fognak, nem olyan számba megy, mint az, a mit rövid használat után ki lehet dobni a szemétdombra.

Duckerts Gyula, belga főkonzul, hazánkról írt könyvében rendkívül nagy érdeklődéssel ír a kalotaszegi varrottasról és melegen ajánlja azt Belgium figyelmébe. Az akkor épen kapóra jött, mert nyomban utána nyitott meg a brüsszeli kiállítás, a hol nagyon feltűnt a magyar munka és a királyné értesemre adta, hogy nagyon szépek találja, nagyon érdeklődik a varrottas iránt. És hogy is ne érdekelne az ősi magyar munka a magyar nádor leányát? Érdekelhet egy ilyen háziipar minden komolyabb gondolkodású egyént, mert van abban valami megkapó, hogy mint tőri magát a tiz éves leánykától a hetvenéves pápaszemes öreg asszonyig, — a ki áldja a varrottas újra ébredését, — hogy mezei munka közben varrjon olyan dolgokat, melyek immár utat törtek a királyi palotákig.

Öltözékre csak úgy, mint termék berendezésére, tea- és kávéterítőkre, selyemmel varrva finom ágyneműbetétekre, — szóval mindarra, a mit Madame Adam is felemlít, alkalmazható a varrottas. És most gondoljuk el csak, hogy hány gép, szövőszék, himző, varró intézet működött volna közre egy díszes palota berendezésénél, kávé-, teasztalok felszerelésénél és mindenféle szebbnél-szebb darabok előállításán s hogy ez mind kitelt néhány parasztházikából, kapát, sarlót forgató kezek munkájából. Bizony ezt nem csinálja így utána egy fejlettebb iparú ország sem.

Azért ez a mi szép ősi varrottasunk méltó a figyelemre, méltó, hogy a nagy közönség is tudjon róla valami tájékoztatást.

Többen azt állítják, hogy hajdan a nép kezdte a varrottást s úgy szállt az fel a palotákba. En ellenkezően azt tartom, hogy a palotákból terjedt lefelé, mint minden divat és szokás. Mint a hajdani nagyúri magyar lakodalmak teljesen feltalálhatók a mostani kalotaszegi lakodalmakban, az aranyhimes, skófumos disz munkák benne vannak a fejtővel varrt varrottásokban. A ki annyi régi minta után kutatót, mint én és annyi nevezetesebb darabnak tudja az eredetét, az már tisztán látja, hogy a fejedelemasszonyok

«nemes leánya» mint varrták például a «szarufás»-t, arannyal, selyemmel, s azután vagy ötven évre került a parasztkunyhókba, mint «ágyfűtől való» kék fejtővel varrva. És több mint arról be tudnám bizonyítani, hogy sokkal előbb megvolt finom, bátyolszerű alapon, mint később a fodor-vászonon. Legtöbb minta Lorántffy Zsuzsánától ered, neki volt legtöbb «nemes leánya», a kikkel varrottak.

Nemcsak a varrottas, de más munka is úgy szivárgott lefelé az úrnóktól. Például élt a mult század elején Magyar-Győr-Monostoron két Győröfi leány. Nagy szorgalommal készítettek a reczét; a század végén már minden paraszt leány «reczés lepedőt» készített a kelengyéjébe. És azóta is köti a legkisebb leány is a reczét abban a faluban, míg Kalotaszeg többi falvában nem tudja a nép. Általában ott van több régi varrottas is, a hol hajdan úri családok laktak.

Tagadhatatlan, hogy idők folytán a nép ízlése ráütötte bélyegét a régi mintákra és egy-egy sajátos ág, vagy a rózsza átkerült a himes sulykokról, faragásos utcaajtó-felekről a varrottásra, különösen az «írás utáni»-ra. Ezt a munkát azért nevezik írás utáinak, mert koromlébe mártott lúdtollal «írják» a kelmére s

ezek a minták már sajátos kalotaszegi jellegű mutatnak.

Úgy írás utáni, mint vagdalásos varrottast lehet vékony anyagra selyemmel varrni; de azért a fodor-vászonra varrt darabok sem durvák, a jó ízlés előtt csak eredetiek és nagyon nagyon szépek. S e mellett még egy igen jelentékeny hivatásuk van: megteremtik ezen a vidéken a kender-ipart.

II.

Hogy készült a királykisasszony kelengyéje?

Egy kora tavasz rügyfakadásakor érdekes költői kép volt az, mikor Kalotaszeg szép leányai — négy-öt faluban — utca sorján, végig ülték az ablak alatt a töltéseket s úgy öltöztették a királykisasszony kelengyéjét, a — varrottast. A Vlegyásza ormát még hó borította, de már a tavasz verőfénye ott csillogott rajta, mint ezer apró kis piros rózsza. A kicsi falvak napfényes helyein már melege is volt a napnak, legalább a lányok nem fáztak. Ezen a vidéken még nem volt egyszerre annyi menyasszony, mint abban az évben, és ezt a hírt mosolyogva fogadta a gyöngéd szívű Mária Valéria, valamint az is megnyerte a tetszését, hogy az ő kelengyéjén jobbra mind menyasszonyok dolgoztak.

A leányok szingazdag tájviseletén csak úgy sziporkázott a tavaszi napfény, ajkukról csegett a népdal, s ragyogó tekintetük felvillant egy gondolat melegtől. Hiszen ők is menyasszonyok, mint az, a kinek ezeket a drága szép «humnik»-at varrják. Vajjon, Istenem, uram, mekkora ládat csinálthatat a király, hogy a leánya gúnyája mind befeleljen? Lám, nekik nem varrnak öt faluban, mint a királykisasszonynak és mégis telides-teli van a tulipános láda, a nagy is, a kicsi is.

Kalotaszeg vidékét nyaranta nagyon sokan keresik fel. A turisták nem rándulhatnak fenségesebb helyre, mint az itteni havasok: a retyiczi vizesés a leggyönyörűbb vizesések közé tartozik. A Vlegyásza barlangjai tele vannak őskori állatok csontjaival; a Béles havasrészs ő-

fenyői között villamos fény ragyog az éjszakába és gőzfűrészek szelik a deszkát, s a gyárhoz egy órányira van az a történelmi nevezetességű gyászos hely, hol az ifjú hős, Vasvári Pál örök álmát aluszsza fiatal, hős társaival együtt.

Az etnografusoknak itt van a gyönyörű tájviselet, a sajátos és érdekes házbereendezés, s itt vannak a dedányokról maradt varrottások, melyeknek selyemmel varrt elődeit fel lehet találni az erdélyi fejedelemasszonyokról ránk maradt múzeumi darabokban.

És a festőművészek is nagyon érdeklődnek a táj változatos szépsége iránt: sziklafalu völgy-szorosokat, hogy patakokak szakadozó gátjait, erdőalji kunyhókat, stilszerű régi templomokat, szóval találnak itt mindent, a mit csak eszetükre méltónak tartanak. És ezek közül az urak közül egy sem járhatott itt úgy, hogy a kalotaszegi leány el ne mondja egész büszkeséggel.

— Mi mind egy szálga a királyleánynak varrunk most!

Épen olyan büszkén dicsékedett ezzel a bánffy-hunyadi, a körösfői, mint a győrö-monostori és szentkirályi leány.

Aztán megmutogatták a mintákat: «Ebből a hosszúból függöny lesz... De, Istenem, uram, vajjon templomban lakkak a királyék, hogy olyan nagy az ablakjuk?» És a mint ráznak egyet a hosszú vászonon, az utca porában játszó kis gyermekek mind oda futnak — hadd lássuk mi is! És a porban fűdők tyúkok mind elfutnak, azokat már nem érdekli a varrottas, még ha királyi völgyén számára készül is. A kirázott hosszú függönyön csak úgy lángol az égő vörös «Bogláros». De nem enged lángolásban a «Vizilú» sem, ez a megteremtő ósrégi minta. A «Bogláros» függöny és «Vizilú» falborító fogja díszíteni a Ferencz Salvator pipázótermét.

Távolabb egy szintén gyönyörű darabot mutatnak az érdeklődő fiatal etnografusnak:

— Hát mi ez?

PILLANATNYI FÉNYKÉPEK A JUNIUS 8-IKI DISZMENETBŐL.

— Instálom, ez a «Körtvés». E nélkül nem lesz boldog élete a menyasszonynak, ez hozza a szerencsét. Be jó is, hogy értésére adták ezt a királyleánynak, hadd legyen úkeme is olyan boldog menyecske, mint ha közülünk való lenne.

Pedig ezt a népies hitet senki sem említette fel a főhercegnő előtt, saját ösztönéből választotta épen az öltözője részére azt a szép mintát, mely nélkül nem lesz szerencsés az új asszony élete.

A halványárgás fodor-vászon valóban szép a világoskék dús varrottas. Aztán szép a «Tányéros», ez a tiszta fehérrel varrt kidomboruló minta. Olyan az, mintha egy-egy fehér virágszirmokkal tetéztet tányér lenne végig rakva a fodor-vászon. Nem csoda, hogy akkor úgy megdicsérte egy angol lap ezt a «csodaszép» függönyt, mert valóban remek volt az fehér selyem bélesével.

Mikor a kalotaszegi leányok utasnak, etnog-

táról, azonos módon varrják rá a varrottast és akkor bizony nem mindig valami tiszta a munka, mert a szénarend száraztaig, vagy ha aratásból kiveri őket az eső, addig is szorgosan öltögetnek, a mi pedig épen nem tisztítja a nehéz kézimunkát. Tehát ezt a halomra gyűlt varrottast bemártogatják langyos vízbe, elviszik a patakra s ott addig veregetik egy darab deszkához vagy mosó padhoz, míg a vászna egészen összefut. (Ezt az eljárást nevezi a «Varrottas album» és-ványoláknak.) Ekkor jól kiszukkolják, szépen kihúzzogják, miközben mindig rá-rá ütnek a sulyok lapjával, hogy megnyomuljon, mert száradás után több simítás úgy sem éri a fodor-vásznat. Az ilyen befodorítás hosszas munka és télen nem is kívánatos. Jégpánczéllá fagy a ruha azokon, a kik verik a vásznat, körülöttük pedig ezer tornyocskajegesedik a lecsurgott vízből...

Tehát, midőn teljesen elkészült a Mária Valéria főhercegnő varrottas kelegyéje, a vidék úri népe eljött, hogy megszemlélje. Nagy volt

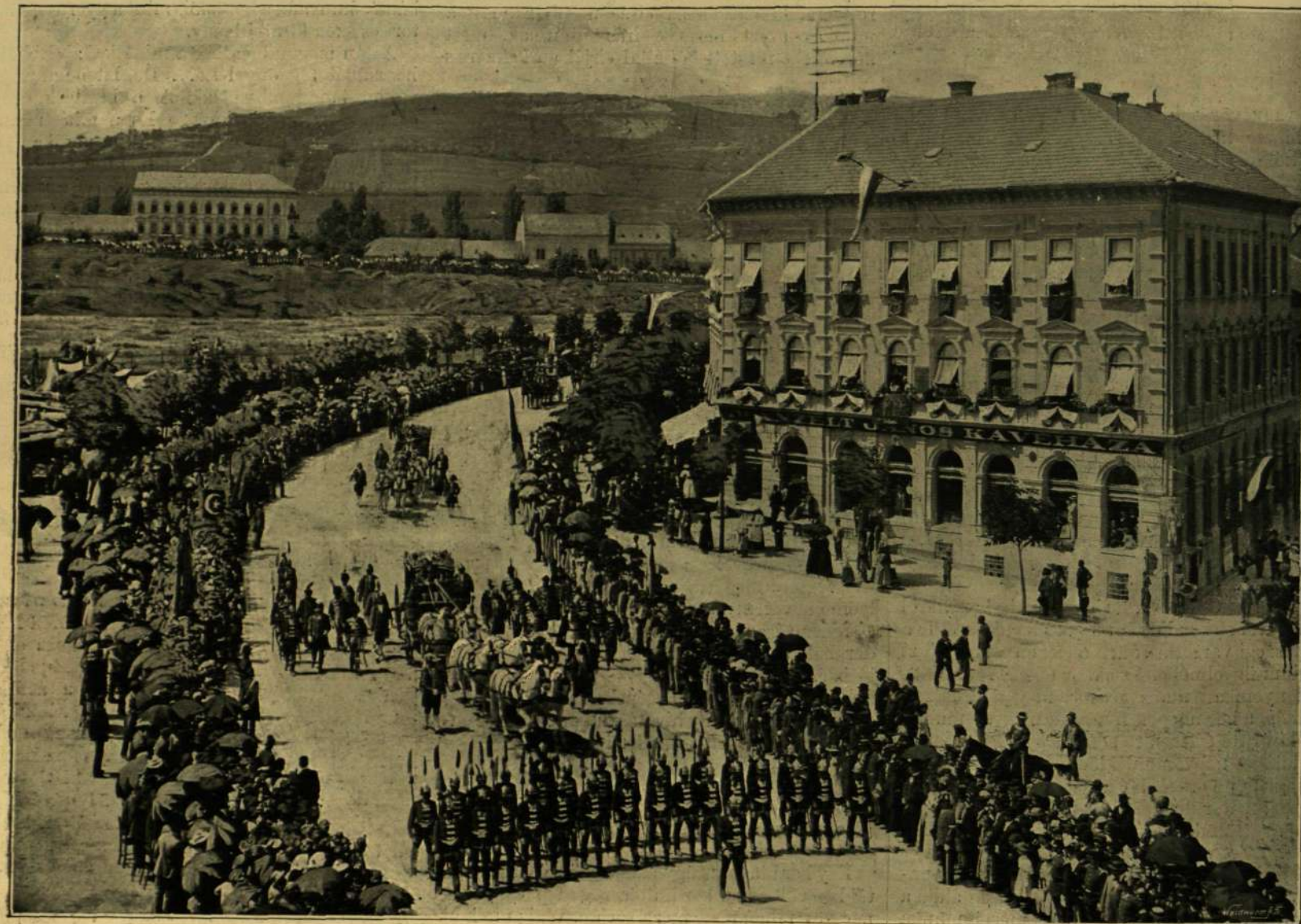
király leánya megy férjhez: hát hadd varrjunk mi is ükemének.

És így varrták még egy évig Mária Valéria kelegyét. De hát miért rontottam volna a kedvüket, mivel «ők sem akarnak hátrább valók lenni, mint más».

Van ebben a jámbor ámitásban valami abból az erős elhatározásból, hogy boldogulnia kell ennek a népnek az ő ősi, szép varrottasa révén: boldogulni minden áron. Ezt így álmodtam... de aztán ebben törekedtem ébren is!

MAGYAR GYŰJTŐK.

Nemcsak a *Viczayak*, *Eszterházyak*, *Jankovichok* nevei ragyognak fennen a műizlés fejlesztése iránti lelkesedés és áldozatkésztség ápolói sorában. Szerényebb, de nem kevésbé érdemes nevek a *Fejérváry*, *Benkő*, *Kovachich* és *Mike*, melyek a műértő gyűjtés terén szintén úttörő-

Weinwurm Antal fényképe.

A JUNIUS 8-IKI DÍSZMENETBŐL. — A KORONÁT VIVŐ DÍSZKOCSI ÉS A KORONAŐRSÉG CSAPATA A BUDAI SZÉNA-TÉREN.

rafusnak (a kire azt szokták mondani: «ez képcsináló, tüstént észre lehet róla venni») megmutogatták a szép munkát, újból csengett a népdal. Mikor az szünetelt, megeredt a mese árja az aranyhajú királyfőről és minden leány a maga barna királyfiára gondolt, a kinek majd valami nagy drágaságot fog a házához vinni azzal a kincsesel, melyet ezért a munkáért kap. Ki tudja, hátha kitelik abból egy kis üszőre is... Vajjon a király hány ökröt ad a leányával? Es mikor erről kezdenek beszélgetni, az még nagyobb mese Árgyilus királyfőnél is.

De nemcsak a termékebe való dísz, a varrottas készült kalotaszegen; itt szöttek a tányértöröket, konyhaabroszokat: hadd legyenek azok erősek, — mondta a mi királynék, — mert egy szegény katonatisztnének erre is ügyelettel kell lennie.

Mikor minden megvarrva, beverve... hogy mi a beverve? Nos, hát míg tovább mennék, elmondom.

A híressé vált fodor-vászon sem fodor, míg be nincs — verve. A mint levezik az osztová-

az elragadtatás: ezt mind a mi paraszt leányaink varrták.

A szebb darabokat bevitték Kolozsvárra egy Enke-gyűlésre, hol felolvasást tartott erről a munkáról Szentgyörgyi Lajos.

Nagy, nagy lendületet kapott ez a házi iparúgy a királykisasszony varrottasa által. Kényeskedő nőcskék nem mondták ezután, hogy: igen durva, mert hát ez a megjegyzés épen nem is felelt meg az igazságnak s csak annyit bizonyított, hogy az a nőcske nem ért hozzá. A mire alkalmazni kell a varrottast, arra épen nem durva, csak eredeti és rendkívül tartós.

Igaz, hogy nálunk túlnyomó még a régészeti és irodalomtörténeti gyűjtők száma, de akadnak, a kik egyéb gyűjtési ágak felé is előszeretettel fordulnak. Így p. o. Mayer István püspök Esztergomban a legkülönfélébbben stylizált kereszteteknek becses gyűjteményét hozta létre; méltó megtekinteni bárkinek Komjáthy Béla képviselő híres pipagyűjteményét is, míg a gyűrűkben Tarnóczy Gusztávnéknak többször kiállított, legutóbb a párisi világiállításon szerepelt becses-gyűjteményén kívül, Grünhut Alfréd nagykanizsai kereskedő is szép számra vitte fel. In-

ket jelentenek. Ezek vetették meg mai országos gyűjteményeink legértékesebb részének alapját. Hanem a magán gyűjtés ma sem egészen paragon maradt tén.

Tudós és műkedvelő főpapjaink egész sora-gyűjti most is, főleg Esztergomban a művészet-kincseit s Knauz Nándor és Palásthy püspökréz-metszetei és régiségei, Némethy Lajos 10,000-et meghaladó metszet- és kézirajgyűjteménye, köztük számos valódi Dürer, Wohlgemuth, Sadeller, Ehrenreich, Kriehuber, stb. díszére válnának bármely múzeumnak.

Igaz, hogy nálunk túlnyomó még a régészeti és irodalomtörténeti gyűjtők száma, de akadnak, a kik egyéb gyűjtési ágak felé is előszeretettel fordulnak. Így p. o. Mayer István püspök Esztergomban a legkülönfélébbben stylizált kereszteteknek becses gyűjteményét hozta létre; méltó megtekinteni bárkinek Komjáthy Béla képviselő híres pipagyűjteményét is, míg a gyűrűkben Tarnóczy Gusztávnéknak többször kiállított, legutóbb a párisi világiállításon szerepelt becses-gyűjteményén kívül, Grünhut Alfréd nagykanizsai kereskedő is szép számra vitte fel. In-

kább a kuriozum okából érdemel említést dr. Lisznyai Elemérnek egy egész emberöltőt visszatüköröző tánczrend- és kotillon-jelvény-gyűjteménye.

De komoly tudományos fontosságra tart vizsont igényt magángyűjteményeinknek egész sorozata, kezdve a m. tud. Akadémia birtokába nem rég került *Elischer*-féle hagyatéktól, mely a Göthe-irodalom páratlanul szép és teljes kollek-

gyűjteményekre, mint unikumot kell fölemlítenünk *Váry Gellért* váci kegyesrendi tanár könyvtárát, mely 1851-től maig az összes piarista írók műveit és arcképeit magában foglalja. *Darnay Kálmánnak* pedig Sümegen Kisfaludy Sándor 4600 kötetre menő könyvtára, összes naplói, családi iratai és levelezései vannak birtokában, azonfelül 15—20 ezer darab régiség, köztük Európa legnagyobb őskori edénye,

évvél ez előtt eladták. Most *Ráth György* és *Károlyi István* gróf ritka szép sévresi-vázai, khinai, japán és delfi darabjai versenyeznek nálunk ugyanazért a pálmáért, melyet külföldön a Dubouché-féle gyűjteménynek ítél oda a szakkritika, s mely 7000 darabjával legteljesebb képét nyújtja a keramika történeti fejlődésének. Ugyanezt a feladatot tüzte maga elé a népies magyar agyagipar terén dr. *Hajós Béla*, Udvar-

JÁSZ-NAGY-KÚN-SZOLNOKMEGYE BANDÉRIUMA.

OSANÁDMEGYE BANDÉRIUMA.

A JUNIUS 8-IKI DÍSZMENETBŐL. — Klisz Györgynek a Vérmezőn az induláskor fölvetett fényképe.

cióját tartalmazza s *Karády Bertalan* ugyanily szakmájú Poe-irodalmi emlékeitől, egész a nagyságára nézve az egész monarchiában második helyet elfoglaló *Richter*-féle herbariumig, itt a fővárosban, 300,000-nél több példánnyal, mintegy 60,000 fajtaban, melynek tulajdonosa *Richter Lajos* fővárosi polgár, ritka bélyegeken is több mint 50,000 darabban rendelkezik.

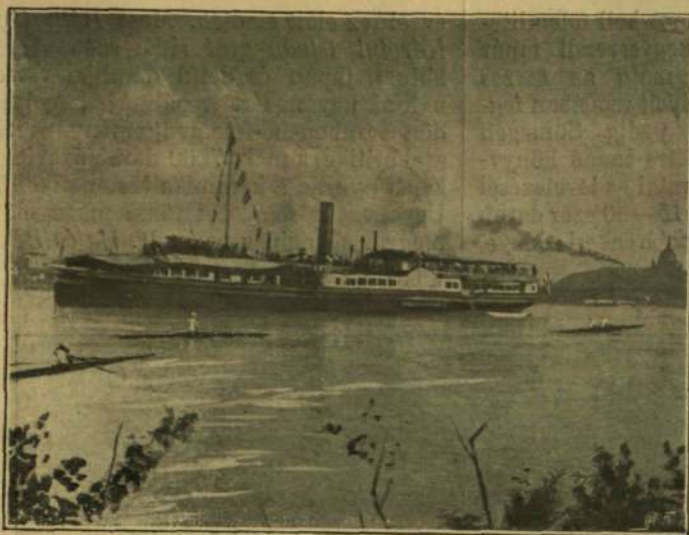
Visszatérve azonban az irodalomtörténeti

a 2—3 hektoliter tartalmú sárosi urna, gyönyörű ornamentikával.

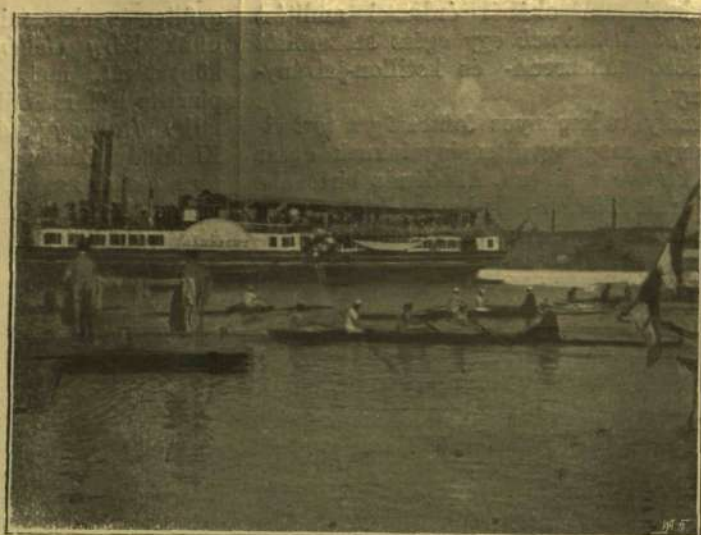
Limogesban, gobelinben nincs az országban az a gyűjtemény, mely a gróf *Andrássy Aladár*-éval versenyezhetne. Igazi amateur olasz renaissance-bútorokban gr. *Forgyách József*-né, br. Révay Sarolta, míg porcellán és majolika tárgyakban gróf *Lázár Jenő* gyűjteménye volt eddig a legnevezetesebb; fájdalom azonban, ez sem maradhatott meg együtt s pár

hely és Háromszék megyék volt főorvosa, a kinek körülbelül ezer darabra rugó cseréptárgya, 1600-tól kezdődőleg tünteti föl a népies keramika és a magyar diszítő-styl fejlődését.

Most nézzünk némely gyűjteményeket, egyes darabjaiban, olyanokat, melyeknek nem annyira határozott általános iránya, mint kiemelkedő egyes tárgyai biztosítják inkább tudományos becüket és forgalmi értéküket. Ha például megemlítjük, hogy egész Bákóczy-mű-

A néző közönség az Albrecht-hajón.

A versenyzők a felvonulás után.

A DUNAI EVEZŐS VERSENYEKRŐL.

zeumot rejt magában a *Bornemissza* család palóczi ereklyegyűjteménye; nemesak Rákóczy gyertyatartóját, gombjait, Rákóczy Júliakéseit, villáit, kanálait, sórtartóját, ékszeres cassette-jét őrzi e gyűjtemény méltó kegyelettel, de itt van Rákóczy Ferenc imakönyve, Bornemissza Anna fejedelemszony török munkájú falszőnyege, Illésházy nádor ezüst fedelű pipája, s azonkívül tömegtelen apróság: mexikói burnószelenczék, antik libatiós tálak, török, egyiptomi, francia, kínai, oseh, svéd, norvég, finn, osztrák, belga württembergi, palermói, holland, milánói, szi-bériai, marokkói, afrikai, lengyel, dél-orosz, kurlandi, bajor, spanyol, svájci, stb. korsók, amerikai fonott bőr korsó, pompéji sirlampák és könnyurnák; továbbá egész óragyűjtemény történeti nevezetességű órákból, köztük a szerencsétlen Zsigrayé, vas, bronz és gyöngyház órák a 17-ik századból, Mária Lujza játékesetteje, stb. Órák gyűjtésében különben senki sem közelíti meg nálunk *Hunyady László* grófot.

Fafaragványok és történeti ereklyék vannak Pakson *Zavaros János* gyűjteményében, kinek faragványai között kegyeletes érdekel bir Deák Ferencnek egy fából faragott kése, a mit az «őreg úr» a 70-es években faragott volt a Szeniczey-család körében, kikhez mint rokonaihoz gyakran le szokott volt rándulni. Tőle br. Exterdéné kapta emlékül, kitől fiához, br. Exterd Adolffhoz s ettől jelenlegi tulajdonosa kezei közé jutott.

Nem csekélyebb figyelemre érdemes itt Bem tábornoknak egy feltűnő hosszúságú puskacsöve, melyet 1848-ban, Pakson átutaztában az ellenség hirtelen közeledtére a lelkes honleánynál, Madarász József képviselő közel rokonánál, Korniss Rozánál hagyott hátra, kinél szállva volt. Később a hatóság kutatásai elől Ambrózy György padlására rejtették el, de a háztető egy ízben leégvén, a puskának csak csöve maradt meg.

Ennek a gyűjteménynek különben további érdekessége, hogy csiga-osztálya a méltó harmadik helyet foglalja el a Jókain- és a néhai Hazay Ernő-féle csigagyűjtemények mellett s egyes példányaiban szebb és változatosabb a múzeumi gyűjteménynél is. Josefstadti és kufsteini foglyok által készített kézimunkáit, Regöly, Pincze-hely és Némedi vidékein lelt kőkorszakbeli leleteit csak röviden érintem, pedig ez utóbbiak már csak azért is jellemzők, mert feltűnően hasonlók a Nemzeti Múzeumnak Dániából eredő kőkorszaki leleteihez.

Természeti ritkaságoknak is akadt nálunk buzgó és szenvedélyes gyűjtője, hogy csak *Lehoczy Péter* emlétsük Lónyabányáról, kinek igen szép e nemű gyűjteménye van. Mindenféle bűnmentő érmein, amulettjein s a kulturhistorikusra nézve érdekes helypénz-jegyein kívül, találni nála fehér mókust, egybenött hármas búzakalászt, különféle csodálatos tojásokat, egy bükkfa-törzset, melynek évek előtti bevágása beforrott oldalán tökéletesen kinyomódott, stb. Válogathat ezekben a természetbúvár, a természeti ritkaságok kedvelője, ép úgy, mint *Deininger* keszthelyi gazdasági intézeti tanár őskori magvaiban is, melyek az ősember mezőgazdasági működésének meghatározására nézve tanulságosak, vagy *Szelle Zsigmond* dunaföldvári

járásbíró őskori konyhahulladékaiban. És ki hinné, hogy egy szerény fővárosi pénzügyigazgatósi tisztviselő, *Dévay József*, oly kincsnek birtokában van pompás Elzevirekből, a vaskos folióktól a legkisebb gyémántkiadásokig, s Lipsius, Vossius, Schwab, stb. saját példányaig, melyek irigylését kelthetnek fel a legelkényeztetebb könyvtárnak is.

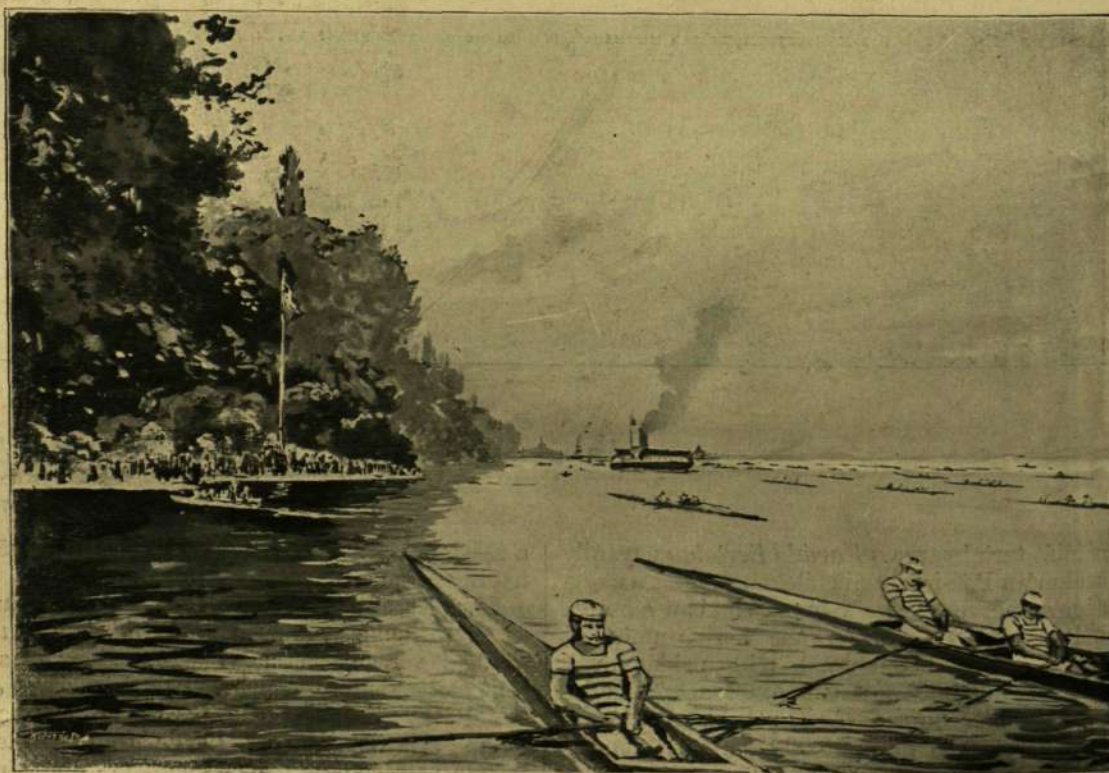
Vannak, kik gyűjtéseik eredményével az irodalmat szolgálják. Ezek jeles írók, tudósok lehetnek, de nem szorosabb értelemben vett amatőrök. Így dolgozta fel *Réső Ensel Sándor* nagy részét az ő becses helységnévmagyarázatainak, míg a magyar történetgyűjtésére vonatkozó gyűjteménye, melyhez újabban a Vargay-féle nagy autograf-gyűjtemény megszerzése is járult, még csak ezután várja a feldolgozást. Így értékesítette dr. *Ballaqi Géza* is apró nyomtatvány-gyűjtését a politikai röpirat-irodalom történetéről a régebbi időkől 1825-ig szóló művében. De az igazi amatőr gyűjtőnél a gyűjtés nem eszköz, mely valami magasabb célra vezet, hanem öncél, a mely semmi más mellékelésnek nincs alárendelve, s az ilyenek jobban őrzik fíradtságos kutatásaik napfényre hozott eredményeit, mint a sárkány a maga mesebeli kincseit.

V. S.

HUSZONÖT ÉV.

A budapesti első gyermeknehely-gylet negyedik százados jubileumán szavalta Ujházy Ede.

Körül zsong a múltból szörnnyű, rémes álom;
Láttán sír a lelkem, szívem fáj nagyon!
Eltpirt virágszál, halvány arézi gyermek,
Mi vagy te a földön? Élő fájdalom!

Paur Géza rajza.

A DUNAI EVEZŐS VERSENYEKRŐL. — A csónakosok felvonulása a király hajója előtt.

Szemed kihalt fénye, korán hervadt arcod,
Mint egy borús emlék intget felém,
Összetört szárnnyal, didérgő kis testtel
Hányva vetve élsz a vad vihar szelén.

Anyai csók méze, anya-kebel enyhe
Ölelésre nem vár, szegény kis madár!
Sorsod a bimbóé, mit a fagy megdermeszt!
Köröskörül nincs fény, hideg a határ.
Kis ajkad siráma belevész az éjbe,
De anyaszív nincsen, mely meghallja azt;
Oh, te szegény angyal, mért jöttél le mennyből?
E föld bús utadba csak tövist fakaszt.

Körülzsong az álom!... Szegény gyermek látlak
Elkétkül ajkkal mint kérsz kenyeret;
Hej de a szivekben oly ritkán fogan meg
Könyörülő érzés, áldó szeretet!
Boldog tűzhely enyhén elmerengni látom
Kit a sors megáldott, a boldog anyát;
Oh, te árva gyermek, ki törődne veled,
Ki kérdezné: fiam, van-e jó anyád?!

De mégse! — Tízoszlop támad fel a pusztán,
Fényt lövell a szívnek gyújtó melege;
Vak homályon áttör a te csodás fényed:
Könyörülő részvét, égnek követe;
Mint Jehova népe sívár, pusztá utján
Csüggedetlen indult szemb hazába el,
Ezer szegény gyermek, ezer lelenz, árva,
Kebleden nyugalmát feltalálja, fel!

Felzokog a sirás, fel a magas égig
S köny remeg az Úrnak áldó, szent szemén:
Oh, menj fiam, Mózes, mentsd meg az én népem,
Hadd fakadjon, hol jársz, zöldelő remény!

S az új Mózes indul, szíve vonzza, hívja
Óda, hol a kisedé tétovázva néz:
Leszáll-e az áldás napsugáros égből,
Megmenti-e őt majd gondos anyakéz?!

Szelid szívű küldött, gyenge nő, te lettél
Erős lelkű Mózes, sok ezer között;
Átölelve tartod a hazátlan árvát,
Veled az Istenég szent frigyét kötött!
Ringó bölesd mellől a halál elsurran,
Eltűnnek az égről nehéz fellegek;
Ujra él nevetve göcsicsélő ajkkal
A kisedé, ki nálad nélkül szenvedett.

Tán az ég irtalma hajolt le te hozzád,
Női szív, s szerete megcsókolta azt?
S ez a csók, ez égi irtalom sugára
A szegénynek is hoz virágos tavaszt.
Oh, ezerszer boldog, ki utánad indult
S a sóvárgó szemből könnyeket törölt,
Annak már e földön menny felé visz lépte
S érez a szívében nagy, csodás gyönyört!

Áll huszonöt éve im e díszes oltár!
Illatos tömjént rá szivek helyez:
Hogy ne legyen árva, ki anyát nem ismert,
A szeretet égi hívataása ez!
A vánszorgó kisedé fölmelegszik menten,
Mihelyt ez oltárnak szent köréhez ér;
Felmosoly az ajka, felszökkel a kedve,
Mentve van, s ez nektek — érzem — drága bérl!

Hasadj meg, új hajnal! Jövő idők méhe
Szeretetet ébreszsz milliókba fel!
A részvét oltára, hol ma hála zendül,
Legyen mindörökké féltett, drága hely;
S mint a Veszta-papnok a szent tűzért éltek,
Szegényekért élni tudjanak sokan,
Oh akkor a részvét égből lehullt magva
A nemes szivekben bizton megfogjon!

Lévay Mihály.

EVEZŐS VERSENYEK A DUNÁN.

Az ezredévi ünnepélyek alatt a «Magyar evezősök országos szövetsége» is amateur regatta-versenyt rendezett, a mely az idén abban a nagy megtiszteltetésben részesült, hogy ő felsége a király is meglátogatta. A Duna a verseny napjára annyira megáradt, hogy erős sodra a rendesnél is nagyobb küzdelemre kényszerítette a versenyző csónakosokat.

A Margitsziget árnyas lombjai alatt, az alsó vendéglő irányában állították föl a verseny bíróság czélpontját, a jelző zászló-rudat. A Duna medrében pedig mozdulatlanul horgonyzott a Dunagőzhajózási társaság két gőzöse az «Albrecht» és «Erzsébet», zsúfolva a legelőkelőbb közönséggel. Mikor ő felsége hajója az «Iris» a két gőzös között elhaladt, kitérő éljenzéssel fogadták, a mi a parton levő csónakosok tarka tömegénél lelkes viszhangra talált. Az «Iris» közel a sziget partjához vetett horgonyt s ő felsége és kísérei a lefolyó versenyek iránt szint olyan érdeklődéssel viseltek, mint a parton álló szép számú közönség.

Az első napi (junius 14.) versenyek főbb pontjai voltak: a *bajnoki verseny*, melyet a szegedi Meák Gyula vitt el öt csónakosossal a védő Dietzl Gusztáv «Neptun» társulati tag elől. A *Juniorok négyezős versenyében* meg a «Nemzeti hajós egylet» győzte le a Neptunt. Ezután következett a *hajós egyletek díszfelvonulása ő felsége előtt*, egy valóságos vízi bandérium, a mely nyilsebességgel haladó 26 csónakjával s tarka evezőseivel a legszebb látványok közé tartozott. A «Hunnia» magyar csónak egylet, a mely különben versenyre nem áll soha ki, itt igazán kitért magáért. A verseny legérdekesebb pontja azonban most következett. *Budapest főváros díját* igen erős küzdelem után a Neptun nyolcevezősöje nyerte el a teljesen kifáradt bécsi «Pirat» elől. A *balatoni díjat* verseny nélkül vitte el a Neptun kettőse. A *palánkos négyezős versenyben* az aradi Maros-egylet érkezett be feltűnő előnnyel a Nemzeti hajós egylet s a Testgyakorlók köre evezősei felett.

A második (junius 15.) nap nem hozott ennyi szerencsét a magyar evezősöknek, a mennyiben úgy az *egyes skiff versenyben*, mint

a «Tiszai» *regatta-szövetség díjáért való négyezős versenyben* a bécsi «Pirat» visszaadta a kölesönt a magyar evezősöknek, másfel hozszal győzött le a Neptunt. Az *államdíjat* pedig a «Nemzeti hajós egylet» vitte el ismét a «Neptun» elől. P. G.

DIVATTUDÓSÍTÁS.

A divat dolgaiban mervadó hölgyek nagy része ez idő szerint fűrűdhelyen, falun vagy külföldön mulatván, — minden, a mi ruhák, kalapok és egyéb divatcikknek tárgyában fontos, majdnem kizárólag az illető műtermek és kirakatok helyiségeiben látható. Feltűnő változásokat az utcazi vagy estélyi toilletek szabásában és díszítésében nem vettem észre, a mi pedig a kelméket és különféle szövöket illeti, könnyű selymek és indiai muszulin-ek még most is általános kedveltségnek örvendenek. A remek kiviteli és e mellett olcsó francia battisztek, különösen zubbonyokra feldolgozva, a Crépe de Chine-t kitűnően helyettesítik, ez utóbbi kelme ára a japán khinai háború befejezése óta nagyon leszállt. Egyebekben azon mozgalom, mely a női nemzeti viseletek dolgában legújabbban Oroszországban, sőt részben Magyarországon is megindult, a divatra nagy hatást gyakorol. A moszkvai koronázási ünnepélyek alkalmával a hölgyvilág nagy része kizárólag orosz nemzeti viseletben jelent meg, s miután az efféle nemzeti díszöltönyök szabásához és díszítéséhez külföldön nem igen értenek, a divattermek nagyobb része megrendelés nélkül maradt. Kivételt csak néhány külföldi czég képez, köztük a divatvilág hölgyei előtt jól ismert bécsi *Dröcoll* czég, melynél az orosz és az osztrák-magyar uralkodóház, valamint a főnemesség több női tagja nemzeti díszruháikat régi rajzok vagy családi képek után jó eleve megrendelték.

Utazóruhákat leginkább az angol hölgyvilág izlése szerint viselnek, s miután az angol nők e részben mindig nagyon czélszerű és praktikus divatot követnek, nem csoda, hogy mindenki őket utánozza. Finom s rendkívül vékony szövötű skót plaid-kelmékből, valamint egyszínű Alpacá-kból nemesak előkelő, hanem egyszersmind nagyon eszinos utazó-ruhákat készítenek. Szabásukat és a díszítést illetőleg a ruhák szoknyája, mérsékelt redőkkel semféle uszályt nem mutat, mi különösen vasuti kocsiiban vagy hajón nagyon előnyös.

A derék magas, hátul gombolható, de meleg időben battiszt vagy könnyű selyem zubbonyval cserélik fel. Zubbonyt bármily alkalommal viselnek, és alig képzelhetni elegánsabb viseletet, mint a fehér csipkével díszített hasonló színű zubbonyt, apró csíkos vagy pettyes könnyű selyem szoknyához. Ezen divat már annyira elterjedt, hogy rövid idő múlva a fűzős derék még estélyi toilleteknek is hát-térbe fog szorúlni.

Testesebb hölgyek ezentúl is kénytelenek lesznek a fűzős derékkal tartani, mind a mellett az új divat egészségi szempontból is utánzásra méltó. Nem kevésbé érdekes a különféle eszköpenyegek teljes mellőzése, melyek helyett derékig érő posztó, esetleg plus cape-okat viselnek. Kirándulások alkalmával a kocsin vagy hajón könnyen elhelyezhető plaid, az alkalmatlan és tényleg még a legszebb női természet is elcsúfító köpönyeget helyettesíti.

Sajnálni lehet, hogy a mérsékelt nagyságú karmakkal ellátott szalmakalapok száma nagyon megfogyott. A roppant magas tejű szalmakalapok igazán neveltséges divatját néhány angol úri hölgy karolta fel, kik a Derby alkalmával minden áron fel akartak tűnni, s miután nincs az a divat, melynek utánzója ne akadna, a londoni évad vége felé mindenki magas tejű, óriási nagyságú fehér vagy szürke struccztoillal díszített szalmakapot viselt.

Ezuttal egy séta-toillete képét küldöm el. A fehér atlasz szoknya fehér selyem muszulinnal van díszítve még pedig oly ügyesen, hogy a különben különös ruha kelméje alig látható. Az újjak, valamint a derék eleje szintén selyem muszulin díszítést mutat; a mellény alatti öv aranyszövetű és drága csipkével van szegélyezve. Virot-féle alós zöld szalma kalap, lazac színű chime szalag és fehér virág díszítéssel. A selyem napernyő fehér-piros, mely szín a ruha díszítésének felel meg. A—c.

AZ EZREDEVI KIÁLLÍTÁSBÓL.

VI.

A tengeri aquarium.

Az ezredévi kiállítás sok mindenféle palotája, pavillona közt, a látogató figyelmét egy sajátos épület vonja magára, melynek tetején óriási, természetihven utánzott cethal nyujtózódik végig. Ebben az épületben van az *aquarium*.

NYÁRI SÉTA ÖLTÖZÉSÉ.

A HEROLDOK.

A bejáratból barlangszerű üregbe jutunk, mely a tengerfenék rejtelmese világát tárja elénk. Annak a hű és meglepő utánzata ez, akár csak buvárharangban ereszkednénk le azokba az ismeretlen mélységekbe. Ott látjuk a szeszélyes alakú vizalatti sziklakat, bámulatos mindenféle színű tengeri növényeket, köztük egész nagy lombosfa alakú képződményeket, hatalmas kuszó indákat, mintha csak épen valami dús növényzetű szárazföldi hegyes vidéken járnánk. A sziklak oldalait, a homokos feneket sűrűn lepik a kagylók, csigák, korallak s mindenféle különös tengeri állatok. Egy elsüllyedt hajó romjait is látjuk. Farészei nagyobb részint elrothadtak már, vagy áldozatul estek a férgek furdalásainak, csak épen a vasrészek tartják még össze a vázát, melyről háló módjára csüngenek alá a zöldes színű óriási moszatok.

Az épület falaiba köröskörül vannak aztán elhelyezve a tengervízzel töltött, üveg oldalú medencék, melyekben seregestül úszkálnak, hemzsegnék, forgolódnak vagy hevernek a tenger mélységének csodálatos állatai.

Mindjárt az első medencében nagy csapat tengeri rózsza tűnik szemünkbe. Nem virágok ezek koránsem, hanem alsóbb rendű, a tudomány által úgynevezett «ürbéli» állatok. Tulajdonképen egy-egy hasból és egy csomó sugárból állanak, melyeknek az a feladatuk, hogy a vízből az eséséget — az apró ázalagokat — a telhetetlen gyomorba hajtsák. Ezek a sugaras képződmények sűrű bojtban állanak, a melyek aztán az állatot hasonlónak teszik némiképp a rózsához. Ezek a különös állatok igen lassú csúszással odább is tudnak menni, csak hogy biz az nagyon szaporán utazás, pedig hát gyakorta vagy az élelemhiány, vagy valami kellemetlen szomszédság miatt kívánatosá válik az odább való vándorlás. Hogy segít hát magán a tengeri rózsza? Nagyon egyszerűen. Van ugyanis egy kis rák, az *u. n. remete-rák*, a melyet szintén láthatunk eleget egy másik medencében. Ez igen élénk kis portéka, vigan éli világát a tenger sós vizében s nem is volna egyéb baja, csak hogy épen csupasz az egész teste, nincs olyan kemény páncélja mint egyéb rák atyjafiaiak. Már pedig így hamar felfalná az a sok mindenféle torkos tengeri szörny, a mi itt is úszkál százával a szomszédos medencékben. Hát még a nagy tengerben! A kis rák tehát így gondolkodik: ha nekem nincs páncélom, van másnak, s belebúvok abba! És úgy is cselekszik. Talál a tenger fenekén elég üres csigahéjat, a melyből már kipusztult a gazdája, — s szépen belebúvok valamelyikbe. Ez lesz ezentúl a háza, ezt czipeli magával mindenfelé, s ebbe húzódik be, ha valami veszedelem fenyegeti. Igen, de a tengeri rózsza, úgy látszik, bölesen ismeri a kis rák eme szokását s nem késik azt hasznára fordítani. Szépen odaeszik egy ilyen csigahéjhoz, a melyben rák tanyázik, rá tapad erősen, aztán ettől fogva a kis rák, mint valami ingyen fuvaros czipeli a tengeri rózsát előre-hátra, utaztatja szépen a homokos fenéken, a nélkül, hogy a ravasz rózsának csak mozdulnia is kellene.

Nevezetes a *Tengeri sárkányfej* is, egy rend-

kívül különös alakú hal, egyenetlen, tuskés testű, úgy, hogy ha nyugton heverész, alig lehet a mazsatos kavicsoktól megkülönböztetni, kivált mivel a színét is változtatni tudja: ha sárgás kavics közt fekszik, ő is sárga lesz, ha vörös a környezet, ő is olyan színt ölt, ha zöld helyre kerül, ezen sem jön zavarba: megzöldül ő maga is. Különböző szerfelett dühös állat, uszonya tuskéiból pedig mérget tud kiválasztani.

Másik medencében tömördek *apró hal uszkal*, némelyik olyan szép csikos, mint a zebra, a másiknak két szarva van a fején, a harmadik fajnak pedig legvénebb példányai sem nagyobbak egy jókora dongólégnél.

Igen érdekesek a *brazíliai páncélos rákok* is. Öblös pajzsait a hátukon hordják s csak olykor tűnnek elő fekete lábaik is. Farkuk olyan, mint egy hegyes dárd.

Nagyságuk által meglepnek az *óriási teknős békák*. A nagyobbiknak lehet a hossza egy méternyi, a feje pedig mintegy jókora gyermekfej.

Ott szemléltethetjük aztán még a *tengeri tuskónczót*, a *tengeri uborkát*, a *meduzákat*, a *gyönyörű korallokat*, *óriási rákokat*, melyek olójukkal könnyen elcsippenének az ember ujját; láthatunk roppant *tengeri pókót*, *villamos halat*, *virgoncz csikócsókat*, *csöves férgeket*, melyek kopoltyuja virághoz hasonlít és számalom módjára forog; aztán ékes *tengeri csillogókat* és sok más csodáját a tenger világának, a melyek mind ott előttünk végzik a maguk rendes foglalkozását, mintha csak otthon volnának az óceán mélységes fenekén.

Hanem igaz, hogy baj is sok van ezekkel a csodaállatokkal, mert nagyobb részük igen érzékeny, különösen a meleg iránt. Legfeljebb

SZEGED VÁROS BANDÉRIUMA.

A JÚNIUS 8-IKI DÍSZMENETBŐL. — Klósz György fényképe.

12 fokos vizet bírnak még s most naponta vizök lehűtésére vagy 7 méternázsa jeget használnak fel. Annak a viznek a tömege a miben most úszkálnak, 30,000 liter, melyet az adriai tengerből szoktak időnként szállítani. Magukat az állatokat pedig *Rovignóból*, Nápoly környékéről szerzik be s rendszeren minden héten érkeznek újabb és újabb fajok.

Óhajtható volna, hogy ezt az aquariumot ne oszlatnák fel a kiállítás végével, hanem valamely alkalmas helyen helyeznék el állandóan. Nemesak érdekes látványossággal gazdagítaná ez fővárosunkat, — a milyennel kevés más főváros díszkedhetik, — hanem mint tudományos intézmény is fontossággal bírna s a természetbúvároknak is szolgálatokat tehetne.

EGYVELEG.

* **Papírból készült házat** állítottak ki Georgia államban az atlantai kiállításon. Az alaptól a fedélig minden papírból van s állítólag az ilyen ház a legjobb a világon.

* **A narancsot** 1333-ban hozták be először Európába Kínából. Legelőször Francia- és Spanyolországban terjedt el, de a XVI-ik században már a Földközi-tenger mentén mindenütt tenyésztették.

* **Csempész velozipéd.** Az úgy nevezett pneumatikus (levegővel töltött gummi talpú) velozipéd igen alkalmas eszköznek látszik a csempészetre. Nem rég egy olyat koboztak el, melynek a gummi-karikája tele volt török dohánynyal.

* **Hasznos találmány.** Westinghouse György, ki a róla nevezett vasúti féket feltalálta, ebből a találmányából állítólag már 40 millió forintot vett be.

* **A fecskek** a legtöbb népnél tisztelőben részesülnek. Éjszakai «vígassz madarainak», délen «szerecsenhezők»-nak, nyugaton «a tűzhely madarainak», vagy «isteni hímzők»-nek mondják. Legközelebb a régi rómaiak hité, kiknek nézete szerint a fecskek az elhalt kisdédek hazalátogató szellemei voltak.

* **A sphynx sapkája.** Érdekes felfedezést tett újabban egy amerikai tudós, ki az egyiptomi kormány engedélyével a gúlák mellett levő sphynx körül ásásokat tett. A sphynx fején mélyedéseket talált, melyekből azt következtette, hogy annak valaha sapkája volt; s csakugyan 15 lábnyra a föld alatt egy külön templomban megtalálta a sapkát. Piros színű, három lotus-oszlop s egy kigyó alakja van rajta.

* **Ünnepi ajtók.** Hollandiában itt-ott még van egy pár régi ház, melyben egyes ajtókat csak a családban előforduló esküvők és temetések alkalmával használnak; különben állandóan be vannak szegezve.

* **Kártyák a koporsóban.** Egy Nomp-an-Val nevű kis községben, Amiens mellett, egy szenvedélyes kártyás halt meg. Végrendelete szerint temetése alkalmával minden korcsma előtt megállott a gyászmenet egy játék piquet-re s egy pohár borra. Négy szenvedélyes kártyás vitte a kártyákat s egy tuccat kártyát a koporsójába is tettek. A különös szertartásban résztvevők mindegyike nagyobb hagyatékot kapott.

GABRIELLA ÉS IZABELLA FŐHERCEZGŐK, IZABELLA FŐHERCEZGŐNŐ LEÁNYAI KALOTASZEGI RUHÁBAN.

GYARMATHY ZSIGÁNÉ ÚJ KÖNYVÉRŐL.

Az egész sajtó megérdemlett figyelemmel fogadta Gyarmathy Zsigánának «Tarka képek a kalotaszegi varrottas világából» című érdekes dolgozatát, mely valóban becses adatokat közöl a regényes Kalotaszeg szorgalmas magyar népénél újra fölélesztett női háziiparról, a «varrottas» nevű népies himzésről, melynek sajátos szépségű kéziművei oly örvedetes pártolásban részesülnek a legfelsőbb körökben, sőt a külföldön is, hogy ez az iparág már is számottevő eszközévé lett a vidék lakossága jóllétének.

A negyven képpel is élénkített munkát illetőleg nem elégedhetünk meg annak pusztán irodalmi jelenséggé való megemlékezésével s ajánlásával, hanem érdemesnek tartjuk belőle közölni is legalább egy pár részletet, mint alkalmas tanubizonyosságait egy részről annak, hogy a kiváló író mily nagy buzgólkodással és szép sikerrel fáradozott e már-már feledésbe ment kézimunka föllevenítésén, más részről annak, hogy az ipara becsének tudatára ébresztett nép maga is mily értelemmel és szorgalommal iparkodik az előtte megnyitott keresetforrást mennél nagyobb hasznára fordítani.

Nagy ügyszerezzettel beszél a varrottasról mindegyik fejezete annak a derék könyvnek, mely Frigyes főherceg nejének, Izabella főhercegnőnek, mint az ezredévi kiállítás háziipar-osztálya védnökének s a kalotaszegi női kézimunkák pártolójának van ajánlva, s mindjárt az elején a főhercegnő saját aláírású arczképével van díszítve. E sikerült arczképet lapunk jelen száma is bemutatja a főhercegnő két leánykájának, a szőke Gabriella és a fekete szemű Izabella főhercegnőknek kalotaszegi népviseletben fölvetett igen kecses arczképeivel együtt. A pompás vadvirágú, hosszú telű Kalotaszeg vidékének a tájviseletébe öltöztette Izabella főhercegnő az ő két szép kis leányát. És a két kis főhercegnő, ha itt a havasok alatt született volna, akkor sem lehetne kalotaszegibb; a piros vállfős ing, a «leszedett» kötény, a ránczos «fersing» (felső ing) mintha csak rájuk termétt volna; de még az állás és az egyiknek az arczocskája is egészen kalotaszegi.

Szintén bemutatjuk a könyv többi képei közül elsőben is az *Erzsébet királyné* által 1885-ben megvásárolt varrottas lepedőt, melynek egész kis története van. Gyarmathy Zsigáné az 1885-iki országos kiállításon mutatta be először a nagy közönségnek a kalotaszegi varrottasokat s azok közt azt a gyönyörű lepedőt, illetőleg ágtyerítőt, melyet Győr-Monostoron egy jó módú gazda leánya «menyasszonyi lepedő»-ül készített magának, egy egész esztendeig dolgozott munkát csak nagy kéréssel, biztatással lehetett a kiállításra megnyerni, hol aztán annyira megnyerte a királyné tetszését, hogy azonnal meg akarta vásárolni. Csak hogy sem ez, sem a többi e nemű himzés nem volt eladó. Gyarmathyné, a mint a felső részben az őhátjáról az udvarmesteri hivatal útján értesült, egyezkedni kezdett a menyasszonyi lepedő, bár tudta, hogy nehéz dologra vállalkozik. Végre aranyos főkötőt és egyebeket ígértetésével, de így is nagy után-

járással sikerült kieszközölnie, hogy a leány és szülei átengedték a becses lepedőt s Gyarmathyné elküldhette azt a királynének.

A királynén kívül Izabella főhercegnő testvére, az ifjan elhunyt *herceg Esterházy Pálné* volt a varrottasnak legelső pártolója, ő vásárol-

ván meg az első «rózsás abroszt» tíz forintért, mely összegecskét azóta ezrek követték úgy, hogy csak az egy Kőröső falu bevett eddig már vagy 10,000 forintot varrottasokért. Másik lelkes pártolója e háziiparnak dr. *Herich Károly*, a magyar kir. kereskedelmi miniszterium osztálytanácsosa, majd horvátországi képviselő volt, kinek azóta özvegyen maradt ifjú neje ma is egyike e népi himzések leglelkesebb szószólójának. E fáradhatatlan tevékenységű úrnő mintegy élethivatásává tette a közművelődési, közjóléti és általában a jótékonyági ügyek és intézmények érdekében való fáradozást. Lelkes buzgalommal áll és munkálkodik Herich Károlyné, a «Mária Dorothea egyesület» és a tanítónők otthonának élén, lankadatlan serénységgel szorgalmazatoskodik a népkönyv dolgainak vezetése körül, és minden alkalmat megragad, hogy a kalotaszegi női ipar fölvirágzását elősegítse. Ez ügyben az 1885-iki országos kiállítás alkalmával mutatta ki először nagy buzgóságát, mely azóta egyre fokozódott. Egyenesen Herich Károlynának köszönhető, hogy Bécsben az osztrák múzeumban különös figyelemben részesült a kalotaszegi háziipar, sőt nagy részt az ő érdeme az is, hogy a varrottas nemcsak hirnevet, hanem egyre fokozódó keresetet is szerzett a Kalotaszegnek.

Nem kis érdeklődést tanúsított a kalotaszegi varrottasok és népviselet iránt *Mária Terézia* főhercegnő sem, ki 1888-ban férjével, a nem régen elhunyt *Károly Lajos* főherceggel Kolozsvárra utazván, külön megállt a bánffy-hunyadi vasúti állomáson azért, hogy a kalotaszegi népviseletet színről-színre láthassa. Ekkor is Gyarmathy Zsigáné intézkedett, hogy a vidék népe, különösen leányai és fiatal asszonyai

Izabella főhercegnő

KALOTASZEGI VARROTTASOK.

1., 2., 3., Régi magyar minták — 4. Mária Valéria főhercegnő kelengyjéből való függöny. — 5. «Bogláros.» A Perenz Salvador főherceg pipás-szobáját díszítő varrottasok mintája. — 6. «Körtvés.» Mária Valéria ültető szobájának varrottása. — 7., 8., A Teck Mary hercegnő thea-terifői. — 9. A lord Fitzwilliamné varrottas függőnye. — 10. A cumberlandi nagyhercegnő táncza-terifője. — 11. A Munkácsy Mihály törülközője (régi varrottas).

szokott díszekben csoportosan megjelenjenek a főhercegnő előtt, kit a látvány annyira elragadt, hogy fényképező gépén saját fölvetelével megörökítette a kedves falusi jelenetet. Ugyanekkor esett meg az az érdekes történetke, hogy a főhercegnő udvarhölgye, *Zichy Ludovika* grófnő hamarosan ruhát cserélt egy csinos kalotaszegi leánynyal s így átöltözve a fényképező főhercegnő elé állt, ki azonnal föl is vette a kalotaszegi leánynya átalakult grófnőt abban az állásban, a mint egyik képünkön látható.

Bemutatjuk még azt a csoportképet is, a melyen régi magyar mintákon kívül a *Mária Valéria* főhercegnő kelengyjéhez készített varrottas függöny, a *Teck Mary* hercegnő (az angol trónörökös menyje) számára készített thea-terifők, *lord Fitzwilliamné* varrottas függőnye, a *cumberlandi hercegnő* táncza-terifője és *Munkácsy Mihály* törülközője láthatók sikerült másolatokban.

HIRLAPIRÓK KONGRESSZUSA.

Az ezredévi ünnepélyek alatt rendezett kongresszusok nyitánya a hirlapíróké volt. A civilizáció terjesztői gyűltek egybe a világ különböző részeiből fővárosunkba, hogy megtartsák a harmadik hirlapírói kongresszust. A főváros ép úgy, mint a kiállítás igazgatósága igazi magyar vendégszerettel fogadta az érdekes vendégsereget, a melyben a világsajtó képviselői, számszerűen mintegy háromszáznyven jelentek meg, legtöbb angolok, németek, osztrákok, francziák, de voltak nagy számmal olaszok, spanyolok, portugallok, svédok, aztán norvégok, dánok, oroszok, belgák, lengyelek, ame-

rikaiak, stb., szóval a világ legjelentősebb nemzetének hirlapírodalma képviselve volt itt. Mozgalmas életnek volt tanuja három napig a lipót-utcai városház díszterme. A világ majdnem minden nyelvén beszéltek itt, de a nemzetközi érintkezésben a francia nyelv uralkodott, a melyet legtöbb beszéltek. Franciaországból eljöttek: *Regnier, Lepelletier, Marolles, Taunay, G. Capell, Lautier* és *Latapie* párisi hirlapírók, kik közül némelyek nem most voltak először szívesen látott vendégei hazánknak. A rokonszenves öreg *Crosbie Thomas*, az angol újságírók nesztora, valóságos meglepetés hangján nyilatkozott fejlődő fővárosunkról. A két *Stuart* nővér, kik a legjelesebb angol lapudósítók közé tartoznak, a szellemes *Armstrong* asszony (Londonból), mind igen baráti hangon nyilatkoztak nálunk tett tapasztalataikról. Hogy a spanyolok és portugallok előtt egész új világ volt Budapest, azt fölösleges mondani. *Delatte* madridi és *Lisboa* lisaboni hirlapírók könyvet is szándékoznak írni itteni tartózkodásukról. Az olaszok jeles kép-

KALOTASZEGI VARROTTASOK.

1. A királyné lepedője. — 2. A hercegnő Esterházy Pálné arosza. — 3. Ráncos kötély. — 4. 5. «Írás utáni» régi minta. — A többi «varrottas» terifő.

viselői: *Brenna* római, *Ronmaldó Bonfadini* florenczi hirlapírók ép annyira lelkesedtek a szabadságharc eseményei iránt, mint a milyen tisztelettel nyilatkoztak Kossuth nevével. *Souza* braziliai és *Saavedra* havannai hirlapírók a legérdekesebb alakjai voltak az exotikus sajtónak. A szomszéd németek *Stettenheim, Blankenberg,* és *Spiegel Edgar* által voltak képviselve. A legtávolabbi Amerika *Alonso de Beraza* érdekes személyiségét küldte ide az oceánaton által. Drezdát *Pulkamer* képviselte.

A vázlatok, melyeket ez érdekes társaságról bemutatunk, a kongresszus ülészése alatt készülték s megörökíteni akarják a kedves vendégek arcvonásait. Ha ama benyomások melyeket fővárosunkban s hazánk szebb vidékein szereztünk, jövőre is olyan megleghangú öszinte, igaz hangú cikkekben nyerne kifejezést, mint a milyeneket a mostani napokban olvastunk a világsajtóban, akkor különös elismeréssel kell adoznunk azoknak, kik a világsajtó képviselőit hazánkba meghívták. Idézzük egy szellemes francia hirlapíró nyilatkozatát, melyet a báró Bánffy miniszterelnök fogadó estélyén tett. «Itteni tapasztalatainkat — mondá — toasztban nem, de még tárczában sem tudom kifejezni azon meglepetés hangján, mely szívemet a 30 év alatt bámulságon előre haladt Budapest látására betölti. Itteni tartózkodásunk alatt kellemes emlékeket hagytak hátra nekünk is a világ különböző részeiből összegyűlt hirlapírók, kik itt elhatározták, hogy a jövő évben Stockholmban tartják meg évi nagy gyűlésüket.

MANSON ASSZONY TITKA.

Irtá Lenótre G.

1817 márczius 17-én Rodez városa mellett az Aveyron sekélyes vizében egy meggyilkolt ember holttestére találtak, kiből valami Fualdés nevű környékbeli gazdag földbirtokost ismertek föl. Fualdés a francia forradalomban tevékeny részt vett s állítólag azon jurynek is tagja volt, mely Marie Antoinette királynét halálra ítélte. Az eset Rodezben nagy meglepetést keltett s a rögtön megindított vizsgálatból kiderült, hogy Fualdés a Hebdomadier-útcza egyik rozshírú csapászkében ölték meg. Harmadnapra a vizsgálóbíró valami Bancal nevű lakost és feleségét, majd pedig még Bastide és Jaussim nevű rodezi lakosok elfogatását rendelte el. A vizsgálat három hónapra át ügyészolván még semmit sem derített föl, mikor egyszer csak azt kezdték rebesgetni a városban, hogy a gyilkosság elkövetésének véletlenül egy a város előkelő köreiből tartozó hölgy, Manson Klarissza asszony szemtanúja volt. Mansonné asszony férjétől elvál-

tan élt, de azért Rodezben általános tiszteltben állott.

Mansonné hit alatt azt vallotta, hogy márczius 19-én oly cselből, hogy valakit megleszen, férjruhában ment az útczára. A Ferral- és Cité-útczákon végigmenve, a Hebdomadier-útcza elején egy embert vett észre, a ki egyenesen feleje tartott. Mansonné egy kapu alatt húzta meg magát, de az idegen oda is utána ment, torkon ragadta és valami pinczeféle helyiségbe vonszolta.

— Hallgass, vagy rögtön meghalsz! — dörmögé az idegen, mikor a pincze ajtaját rázarta.

Alig néhány percz múlva több ember Fualdés urat hurokolta elő s Mansonné tulajdon szemével látta, midőn a gyilkosok Fualdés kézfűszekkel megölve, verét két faedénybe folytatták. A borzasztó jelenet láttára megrémült nő elsikoltotta magát, mire a gyilkosok a pinczébe rohantva, őt is meg akarták ölni; utóbb azonban oly feltétel alatt hagyták meg életét, ha az ímént meggyilkolt Fualdés hullájánál letérdelve esküvel fogadja, hogy a borzasztó jelenetről soha senkinek sem beszél.

Mansonné asszony ezen vallomását a vizsgálóbíró és a közvádló előtt is ismeltette, a vég tárgyaláson pedig mint tanu jelent meg, hol azonban a bíróság nagy ámulatára kijelentette, hogy vallomásának minden egyes szava mese, hogy a kérdéses Bancal-féle ház kapujában nem húzódtott meg, sőt hogy egyáltalán lakását el sem hagyta, és a gyilkosság híreről csak másnap értesült. Az ily módon megszüntetett bűnyűg néhány hét múlva az albi-i másodfokú bíróság elé került, hol Mansonné újból azt állította, hogy semmit sem tud, és semmit sem látott. Midőn aztán a rodezi vizsgálóbíró előtt tett vallomására figyelmeztették, csak annyit mondott: «igen, akkor azt mondtam, de ez nem igaz».

Ennél többet a bíróság nem tudott belőle kiénni; annak oka pedig, a miért Fualdés megölték, soha sem tudódott ki. Mindezek mellett is a nyolcz vádlott közül ötöt halálra ítélték.

Az ítélet kihirdetése utáni napon Mansonnét a törvénykezési palotába idézték. Mansonnénak az ügy felderítése egy szavába került volna; de ő nem beszélt, hanem több ízben elalulván, folyton azt emlegette, hogy szerencsétlen asszony, és nem sokára meg kell halnia. A törvénykezési elnök biztosította, hogy személyét a gyilkosok bosszúja ellen meg fogja védeni, s hogy e részben nincs mitől tartania. Mansonné beismerte ugyan, hogy mit mondott, és mit látott, de ennél többet semmi áron sem akart vallani. Utóbb ideggyöcsökbe esett és csak nagy nehezen tudott haza menni; ez azonban nem akadályozta abban, hogy estve a színház földszintén levő páholyában meg ne jelenjék, hol mindenki csak is őt nézte és csak ő róla beszélt.

A Párisban megjelenő napilapok levelezői és munkatársai valóságos ostrom alá vették Mansonné házáat.

Mindenki látni akarta és beszélni óhajtott vele. Emlékiratait Pillel párisi híres könyvkereskedő 2400 frankon és egy értékes csipke shawlon vette meg. Curtius a látványossági muzeumában Mansonné viasz szobrát mutogatta. Végül az ily módon híressé vált hölgy egy könyvet írt, melyet a szerencsétlenség encyklopediájának nevezett el.

Mindezek daczára a legfelsőbb törvényszék Mansonné ellen bűnyűgi vizsgálatot rendelt el és a szép hölgy a «Sainte Cecile» börtönbe került.

Védelmét az utóbb oly híressé lett Thiers vállalta el, ki, mint fiatal ügyvéd, Mansonné védelmével magára vonta a francia bírói kar figyelmét. Mansonnét a hamis vádakodás és a bíróság megrontása vádjá alól egyhangulag fölmentették; de ezzel a már kivégeztetett vádlottak bűnös, vagy ártatlan volta épenséggel nem lett földerítve.

Mansonné asszony utóbb Párisban mint több előkelő, elsőrangú kávéház pénztárnoknője általános figyelmet vont magára. Az illető kávéházak tulajdonosai az ő révén mindannyian meggazdagodtak; Mansonné azonban 1830 év végén nyom nélkül eltűnt. Sokan azt beszéltek, hogy Decazes birodalmi kancellár Angliába küldte, hol évpénzt is kapott; mások szerint valami Latouche nevű újságíróhoz ment volna nőül, kinek közreműködésével annak idején föntemlített emlékiratait kiadta.

Özv. dr. Herich Károlyné.

Hogy kik ölték meg a királygyilkos Fualdés, kinek állott érdekében a büntény nyomait elenyésztetni, mindennek titkát Mansonné valószínűleg a sirba vitte magával.

AZ EZREDÉVI ÜNNEPÉLYEK.

A nemzeti ünnepek egyik legérdekesebbike lesz történeti jelentőségével a pusztaszeri Árpád-émlék szobor alapkövének letétele, jun. 27-ikén. Pusztaszer az a hely, a hol ezer év előtt a honfoglaló hősök meghozták azokat a törvényeket, melyekkel az új hont szervezték, s a szabadságszeretet oltalma alá helyezték. Ebben a szervezetben erőspódott és állt fenn Magyarország, szembeállva ellenségekkel, dacolva viszontagságokkal és áthatolva az új-korba, melynek mint törvényiszterelő és szabadságszerető népe érte meg ezredik évét. A mai törvényhozás hódolattal jelenik meg az országsszervező törvényhozás színhelyén.

A kiállítás ma már a közérdeklődésben elfoglalta megillető helyét. A vidék vándorlása folytonos. Mindennap újabb és újabb százakat, sőt ezreket

Mária Terézia főhercegnő fényképe. Gróf Zichy Ludovika kalotaszegi ruhában.

szállítanak a vonatok. A földművesek egész tömegét látjuk mindenfelé, ezenkívül az ország minden részéből érkezett tanulókat, kik tanítóik és tanáraik vezetése alatt jönnek föl. A liget pompás városában minden napnak megvan a maga tarka és eleven élete.

A milliommodik látogató a kiállításon. E hó 24-én jelent meg a milliommodik látogató a kiállításon. 1885-ben csak aug. 17-én érkezett a milliommodik látogató, egy katonai pék. Most egy Nyárad-Szeredáról való székely asszony, Ács Ferenczné, szül. Gáspár Róza asztalosné a milliommodik, a ki csoportos látogatókkal jött fel a kiállításra. Délután csak a főkapun lehetett belépni. A milliommodik látogató a jegy-irodától egy női arany órát kapott emlékül.

A díszbandérium megörökítése. Dókus Gyula, a jun. 8-iki ezredévi díszmenet első indítványozója újra életrevaló eszmét pendít meg a «Zemplén»-ben. Az ezredévi díszmenet megörökítését indítványozza, egyebek közt ezeket mondva:

«Azt a jelenetet, midőn a Szent István koronáját viselő szeretett királynékat és imádtott királynékat a törvényhozás, — legreggibb intézményünk: a vármegyék, harcban megtépett, száza menő zászlója alatt üdvözölte, — valamint azt a mult századokban törvény hozott gyűlésekre emlékeztető jelenetet, a midőn a vármegyék és törvényhozás bandériumai a Vérmezőn tábora szállottak, egy-egy hirneves festőnk esetével országos költségen, a történelmi új képesekben leendő elhelyezés végett kellene megörökíteni. A vármegyék és törvényhozás bandériumait, az ország 11 zászlóját vívó főúri csoportot, a díszkocsik elvonulását pedig, mivel ez csak úgy lenne érdekes, ha nagyobb mérethben festetnének le, egyszerre lenne áttekinthető és a nagy közönségnek könnyebb hozzájutása is biztosított, körkép alakjában való megörökíteni, még pedig eredeti arczképek, a használt ruhák és felszerelések hű másolatával. Ha őseink a nevezetesebb történelmi eseményeket ily módon megörökítették volna; nemzeti szokásainkról és viseletünkről ma bizonyosan többet tudnánk és eredetiségünkben is közlünk».

A lelkes fölszólalónak a díszmenet létesítését illető buzgólkodására mintegy visszhangot ad Zemplénmegye ismert költője, Fejes István, egy lendületes költeményben, melyet mai számunkban mi is közlünk.

A pusztaszeri ünnep. A pusztaszeri mezőn emelendő Árpád-émlék alapkövét jun. 27-én teszik le nagy ünnepélylyel. A kormányt *Darányi Ignác* földművelési miniszter képviseli; a főrendiházat b. *Vay Béla* alelnök, a képviselőház pedig *Berzeviczy Albert* alelnök vezetése alatt körülbelül 40 képviselővel vesz részt. Csongrád megye, Szeged és Hódmező-Vásárhely városok hatóságai szintén megjelennek. A környékbeli népet megvendégelik s mulatságot rendeznek számára. Az ünnepélyen részt vesznek: a tud. akadémia elnöksége, a budapesti tudomány és műgyegetem rektorai, *Gerlőczy* budapesti alpolgármester egy küldöttséggel, stb. Kivonul egy honvéd huszár század és a szegedi honvéd gyalogezred zenekara.

Orosz hirlapírók látogatása. A nemzetközi hirlapírói kongresszus után érdekes újabb csoport hirlapíró érkezett hozzánk jun. 21-ikén Moszkvából. A 30 főnyi társaság legnagyobb része orosz, de van köztük francia, angol, német, sőt három japáni hirlapíró s néhány orosz hölgy is. A legszivesebb fogadtatásra találtak úgy budapesti kollegáik, az «Otthon» hirlapírói kör, mint a kiállítás igazgatósága és *Dániel* kereskedelmi miniszter részéről. A kiállításon kívül megnézték a nevezetesebb közintézeteket, sok felé tettek látogatást. Nagyon jól érezték magokat köztünk mind a szíves fogadtatás, és tapasztalatok közt.

Junius 24-én b. *Bánffy* miniszterelnöknél tisztelegtek. Szónokuk *Ilyics*, a pétervári «Herold» szerkesztője, hangsúlyozta, hogy mint egész idegenek jöttek ide, mert a magyar viszonyokat egyáltalában nem ismerték és most nemcsak mint öszinte és jó barátok távoznak, de csodálattal vannak eltelve a magyar nemzet nagysága és óriási fejlődése iránt. Az orosz küldöttség tisztelegett *Dániel* Ernő kereskedelmi miniszternél is, kit nem találtak otthon és névjegyeiket hagyták lakásán. A kereskedelmi miniszter később találkozott velük a képviselőházban. Igen érdekes volt a látogatás *Jóka* Mórál, ki a küldöttség tagjait arczképeivel lepte meg és az orosz hirlapok képviselőihez képződött amerikai közös kérésére nekik érdekes kéziratoskat is adott. A new-yorki «Journal» szerkesztőjé-

ARCZKÉPEK A NEMZETKÖZI HIRLAPÍRÓ-KONGRESSZSRÓL.

nek, az amerikai Altman John Richardnak ezt írta: «Az egyetlen háboru, melyet Isten kedvére viselték és melyet Isten megáldott, az volt, melyet Éjszak-Amerika szabad államai a rabszolgaság eltörlésért vívtak.» — Az oroszoknak ezt írta: «A népek nem ismerik a nemzeti gyűlöletet, ez csak a hamis proféták dogmája, az írónak kötelessége terjesztetni a nemzetek között a testvériség érzését; az irodalom a világ közvéleményének világító tornya és azért üdvözlöm az orosz újságírókat és az orosz nemzetet, melynek nagy missziója van a civilizációban.» Az orosz hírlapírók meghatva és mélyen megilletődve legnagyobb elragadtatással fejezték ki kollegiális hódolatukat.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Czigány zenészek albuma ezimen Markó Miklós érdekes könyvet írt s állított össze, az ország azon különlegességéről, mely minden ünnepen, vigaságon jelen van, sőt a külföldre is messze elviszi a magyar zenét. A cigány zenészeket ismerteti a könyv, a jelesebb primásokat képen is bemutatja, s így helyet juttat nekik, hogy nemcsak mulatozásainknál legyenek mellettünk, hanem végig tekinthessünk a hosszú soron, mely a magyar zenét már régen hangoztatja. Az adatokat a könyvhöz részben magunk a cigányprimások, részint azok nyújtották, a kik éveken át gyűjtötték össze. 110 cigányprimásnak az életrajzát találjuk a könyvben, arcképekkel. Ezenkívül 14 zenekari képen 250 muzsikusra arcképe. A szerző, ki a bálókól különben is jól ismeri a zenészeket, helyes érzékeléssel bírt az iránt, hogy mit kell azok életéből és működéséből megírni, a mi nem csak a bálózókat, de a nagy közönséget is érdekli. Az album Czinka Pannától, a híres cigányprimás asszonytól kezdve Bihari, Boka, a győri Farkasok, Patikáros Ferkó, Bunkók, Berkesék, Rácz Pali, Radicsék, Erdélyi Náci, Darázs Miska, Dombó Marci, stb. elhalt zenészek életével és működésével foglalkozik. Barna zenészeink népszerűek előttünk, szívesen olvasunk róluk adatokat és adomaszeri emlékeket. Közlebbi számaink egyikében mutatványokat is közlünk a könyv legérdekesebb képeiből és közleményeiből. A csinosan kiállított s igen sok érdekes képpel ellátott könyv ára 3 frt 50 kr., díszkötésben 4 frt 50 kr. Megrendelhető a szerzőnél Budapest, Soroksári-utca 51 sz. de minden nagyobb könyv- és zenemű-hangszer kereskedésben is kapható.

Az Olcsó-könyvtárból, mely Gyulai Pál szerkesztése mellett oly méltó népszerűséget ért el, ismét több (361—363 sz.) kötet jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában. Egyik kötet a «Armykép» cím alatt Csiky Gergelynek, az elhunyt hírneves írónak hét elbeszélését közli. A 293 oldalra terjedő kötet ára csak 60 kr. — Megjelentek továbbá «A rózsafa butor», Franco Anatol egyik legszebb műve, francziából fordította R.F., ára 30 kr. — «Csengics Szmail aga halála, költői elbeszélés írta Mazsuranics Iván, a néhai horvát bán. A horvát költészet e nevezetes termekét Margalics Ede áltette át magyarba. Ára 20 kr.

Verne Gyula munkái képes díszkiadásban. A Franklin-Társulat tudvalevőleg olcsó kiadást rendez füzeteként Verne Gyula műveiből, melyeknek képes magyar kiadására egyedül jogosult. A párisi eredeti kiadás képi közli, s ezenkívül minden más fordítása jó írók tollából származik. A vállalatból, melynek egy gazdagon illusztrált füzeté

20 kr., most már a 39—43-ik füzetek hagyták el a sajtót, s ezekkel indul meg Verne egyik legérdekesebb műve: «Servadac Hector kalandor utazása a naprendszeren át. Az átülőgőzést Szász Károly végezte. Minden könyvkereskedésben kapható, díszes bekötési táblával is gondoskodott a Franklin-Társulat, s egy-egy munkához ezek 40 krajczárért szerezhetők meg.

Iparosok olvasótára. A Wodianer cég indított meg e ezimen iparosok részére ismereteket bővítő és jó olvasmányokat nyújtó vállalatot, Mártonffy Márton és Szerényi József szerkesztésében. A nagyobb füzetekben megjelenő vállalatnak második évfolyama most egy nagy könyvbe kötve is megjelent. Sok hasznos tartalmaz s megérdemi, hogy a népkönyvtárak s iparos körök számára megszerezze. «A munka szerepe a közgazdaságban» ezimen Mudrony Soma értekezést behatón. Ezt követi: «A középkor vasművészete», I. rész, román stílus; II. rész, goth stílus, Edvi Illés Aladártól; számos képpel; «Hasznos olvasmányok», írta Rákosi Jenő, Matkovits Sándor, György Aladár, Tanos Ignác, Strauss Adolf, Szerényi Hugó, Ráth Zoltán, stb.; «Népszerű mechanika» írta Hirschenkamp Bernát, gépészeti ipariszkolai tanár; «A faipar köréből», írta Gaul Károly műegyetemi tanár; «Apróságok a természet-tudományok köréből», írta Szerényi Hugó. A tartalmas könyv színes kemény táblába kötve 3 forint 50 krajczárba kerül.

Millenniumi tanügyi monografiák. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium megbízásából írt tanügyi monografiák közül most jelent meg kettő. Az első dr. Kovács János írta «A felső nép- és polgári iskolai oktatás» címmel, a másikat Péterfy Sándor «A magyar elemi népiszkolai oktatás» címmel. Az utóbbiból csak az I. rész jelent meg, mely mintegy 170 oldalon elemi népoktatásügyünk történetét egész 1868-ig ismerteti. A dolog természeténél fogva rövidebb a másik könyv, Kovács Jánosé, de ez is teljesen kimeríti anyagát. Ára mindkettőnek 50 kr. Mindkettőt a Wodianer-féle kiadócéggel bocsátja közre.

Nyelvtudományi irodalomunk újabb jelenségeiről. E cím alatt adta ki Király Pál egy 48 lapra terjedő füzetben a Simonyi-féle Tízetes Magyar Nyelvtan I. kötetének bírálatát, a melyet a philológiai társaság legutóbbi ülésén felolvasott, s a melyben kritika alá veszi Simonyi Zsigmond és Balassa József nyelvtudományi működését, a mint az «Füzetes magyar nyelvtan»-ban nem rég a közönség elé jutott. Ára 40 kr. A Dobrowsky és Franke könyvkereskedésének bismányé.

Parainesis. Az iskolák évről vizsgálja alkalmából a Wodianer-cég iskolai jutalomkönyv gyanánt adta ki Kölesey «Parainesis»-ét, egyikét irodalmunk ama remekeinek, melyeket valóban minden fiúnak el kellene olvasni. A csinos nyomású munka ára 50 kr., díszkötésben 1 frt.

A MAGYARORSZÁG EZERÉVES FENNÁLLÁSA EMLÉKÉRE VERT KORONA-ÉREM.

Budapest és környéke cím alatt utmutató könyv jelent meg a fővárosba érkező idegenek, egyszerűs mind a helybeliek tájékozására is. Irta Palóczy Lipót főreáliskolai tanár, s kiadta a Lampel-féle könyvkereskedő cég. Részletesen ismerteti a fővárosban való legszükségesebb tudnivalókat, fogadók, bérkocsik, színházak díjait, az intézeteket, stb., mint egyáltalában a Baedeker-féle könyvekben megszokta az utazó. Külön rész foglalkozik a kiállításal. A hozzá mellékelt térkép Budapest közepét és a kiállítás területét tünteti föl. A piros vászonba kötött könyv ára 1 frt 20 kr.

Képes budapesti szakácskönyv. Sz. Hilaire s többek nyomán szerkesztette Zemplényi Szabó Antónia; függelékkel «A magyar gazdasszony házikönyvtára» ezimen hasznos tudnivalókkal és házi tanácsokkal. Hatodik bővített kiadás, több képpel és ábrával. Kiadja a Lampel-féle (Wodianer és fia) könyvkereskedés; ára füve 1 frt 80 kr.; kötve 2 frt, díszkötésben 3 frt.

Az operaszínház főzeneigazgatója. Az opera kormánybiztosa Erkel Sándort, az operaház első karmesterét, főzeneigazgatóvá nevezte ki. A főzeneigazgatói cím nem pusztán rangemelés, hanem fokozott munkakörrel is jár, a mennyiben ő gyakorolja a közvetlen felügyeletet az operai karmesterek, korrepetitorok és kartinatók felett, ő ellenőrzi a zenei ujdonságok betanítását, stb., szóval az operaház zenei igazgatása az ő kezeiben összpontosul. A főzeneigazgatói címet először Erkel Ferencz kapta, s a hazai drámai zeneírás mestere ezzel vonult nyugalomba.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia jun. 22-ikén tartotta a nyári szünetek előtti utolsó ülését, melyen báró Eötvös Loránd elnökölt. Napirenden folyó ügyek voltak.

Szily Kálmán bejelentette, hogy gróf Széchenyi Béla, kinek «Keletásiai utazás» című művét a 200 aranyos nagyjutalommal tüntette ki az akadémia, ez összeget az akadémia rendelkezésére bocsátja azzal a kikötéssel, hogy valamely jeles természettudományi munkát jutalmazzanak vele. Jelentette továbbá a főtítár, hogy a történelmi színművekre kitűzött Kocsán-féle pályadíjra május utolsó napjáig a következő művek érkeztek: 1. Boris. 2. Mária hercegné. 3. IV. István. 4. Eufrozina királyné. 5. Béla. 6. III. István. Két színmű: «A boszú», és «A szeretők», minthogy a jelenkorból merít tárgyaitak pályázatára nem bocsátották. A Buljovszki-jutalom tárgyában az I. osztály jelenti, hogy a pályázat ismét meddő maradt és ennélfogva ajánlja, hogy a díj négy évi kamatával jutalmazzon az akadémia valamely, az utóbbi időben nyomtatásban megjelent, pályadíjat meg nem nyert ödtát vagy más költői elbeszélést, esetleg kötött vagy kötetlen beszédben írt vigjátékokat. Az ülés hozzájárul e javaslatához és bírálóknak Vadnay Károlyt, Riedl Frigyeszt és Négyessy Lászlót küldi ki. — Balassa Bálintnak, az 1594-ben Esztergom mellett elesett lírai költőnek arcképét az akadémia a család birtokában levő olajfestmény után meg fogja festetni. — Elischer Gyula, a ki Gothe gyűjteményét az akadémiának ajándékozta, 2000 forintos alapítványt tett, a melynek kamatai s gyűjtemény szaporítására fordíttassanak.

Az akadémia legközelebbi ülése okt. 5-ikén lesz. Szily Kálmán főtítár jul. elsején két hónapi szabadságra megy és csak aug. végén tér vissza. Ez idő alatt juliusban Gyulai Pál, augusztusban pedig Pauer Imre helyettesíti.

ZÚDORÉK.

Regény egy kötetben. Irta GYARMATHY ZSIGANÉ.

XIX. (Folytatás.)

A matróna elkíséri tekintetével hűséges emberét, míg nem a sötét halom fenyőgúla elnyeli: hej! vajjon léssen-e ma azoknak a fákknak leveletése a kastélytól a paplakig? . . .

Az öreg diófa fényes lombjait megrázza a hegyi szellő és a nagymama tudja, hogy az a suttogás neki szól, azt mondja: helyesen van!

Hatvan év óta ő és a nagy diófa megértik egymást; akkor volt az első beszélgetésük, mikor egy napos menyecske korában kikönyökölt ezen az ódon ablakon és boldogságban remegő szívéből háládatos fohász tört fel, miközben reménykedve kérdezte: én jó Istenem, vajjon tartós lesz-e az a boldogság? Ekkor a nagy diófa harmatos levélkéi mozogni kezdettek, a lombok ringtak és kelt lány, illatos suttogás, a mi biztatva hatolt a kezdő asszony szívébe; úgy érezte, hogy a szép lombos fa felett az ő kérdéseire s ezt az első kellemes benyomást nem tudta kitörölni az idő; hiábán borította el bánatával, az élethez való bizalom már megfogalmazott és hajtott üdén. És a nagymama most is látja a leveleken rezgő harmateppeket és a ringó ágak suttogását most is érti. Gyorsan vonul el képzeletében az a tenger idő, mely örömet, bánatot bőven ontott; de azt a meleget mindig érintetlenül hagyta, melyet az első reggelen érzett, midőn fohászokodva tekintett ki ezen az ablakon. Most is háláérzéstől dagad az öreg kebel, s a mint felnéz, ajkai mozognak: Köszönöm neked azt a bizalmat, melyet akkor régen öntöttél a remegő fiatal szívébe s mely kitarított mindvégig. Ez segélt, hogy most már elmondhatom: nem éltem hiába. Hát ha még a mai dolog is jól sikerül? . . . Úgy jó öreg fám megpihenhetünk . . . nem, nem, te még élhetsz sok esztendőn keresztül . . . meg tudok én halni egyedül is! Csak aztán biztasd az unokáimat is, tudod úgy, mint engem biztattál . . . talán az egyik meg is fog érteni . . .

A lombok között víkifekélik a pap alakja, az öreg asszony örül ves ellágyulásán; megtörül szemét, arcát és nyugodt kifejezéssel foglal helyet öreges karszéknél. A völgyen belép, kissé kíváncsi, hogy miért hívatották most, mikor pár óra múlva úgy is jött volna. Kezét esókol, a nagymama helylél kinalja, miközben kihúzza íróasztala fiókját és egy csomag régi okmányt helyez az asztalra; kezét az okmányra teszi és nyugodt hangon kezd beszélni. — Úgy gondoltam, hogy a ki pár óra múlva családunk tagja lesz, az előtt felfedhetek egy családi titkot. Egy haladoklónak tett ígért kötetted eddig s a fiamat köti meg most is, mert a tilalom a leányok férjhezmenetelég szól. De én immár feloldoztam magamat azon ürügy alatt,

hogy az Ilona férjhezmenetele ma lesz: ma kell szólanom. De nem kerekitek nagy feneket és egyenesen neki vágok a dolognak; ime hallja meg az igazat: a Zúdor Kelemen két leányának nincs egy árva fillére se, egészen szegény mind a kettő . . .

Olyan gyorsan és váratlanul jött e felfedezés, hogy a papnak nem volt ideje elkészülni; össze-rezzent, arca, ajka elfehéredett és szemében rémület tükröződött és a nagymama gondolja — jó ez neked, Zajgó Jónás! — aztán csendesen folytatja: — Különbben a dolog egyszerűen anyai, a

Megfogja a kezét és úgy néz reá végtelen szeretetének melegével.

mint ezen okmányokból olvashatja is — és a nagy pecétes okmányokat szétlárva, elkezdte simogatni s úgy beszélt tovább: — Ez a nagybirtok erdőségeivel és korecsma jogaival, kincstári vagyon; kétszáz év előtt kapták a Zúdorok úgy, hogy a nyolczadik ivadéig birják, akkor aztán visszazáll a kincstárra. A fiam a nyolczadik ivadék, mikor ő meghal nem marad a leányainak egy talpalattnyja. A vidék már nem igen tud erről; közébjött a szabadságharc s ez akkora rázkódást idézett elő, hogy még azokat is kikököntette rendes kerékvágásukból, kiknek kenyerük a mások dolgain ragódni. De a menyem mégis tartott tőle, hátha eszébe jut valakinek firtatni a birtokügvet s titokban elterjesztette, mintha a férje már megváltotta volna az egészét. Fiaatonl gyógyíthatatlan betegségbe esett s mikor halálát érezte, bevallotta nekünk a valótlán bir terjesztését és rimázkodott, — mint mondta, a leányai érdekében, —

hogy ne csafoljuk azt meg halála után sem, tartunk titokban a leányok férjhezmenetelég. Olyan heves természetű volt, mint a fiatalabb leánya és épen úgy is tudott kérni: kezét összekulesolta, lázas kék szeméből ömlött a köny, rimázkodó hangja megható volt s e közben ereje annyira hanyatlott, hogy irgalomból enyhíteniünk kellett halálos vergődésén: megszántuk és nem tudtuk megtagadni a haldokló anya kérését . . .

Kissé elhallgat és áthatón, de nyugodtan néz a pap halvány arcára. Az pedig nem tud egy helyben maradni s abban a pillanatban legkellemesebb mulatsága lenne, ha megfojthatná azt a tisztas matrónát, a ki személyesítője a női tisztaságnak . . . Oh! ha ezzel az eggyel kiirthatná az egész fajt! Előnti a düh és keserűség s csak alig tudja visszataratani epés kifakadását. A nagymama tovább beszél: — Tudom, hogy a szegény zúdor-falvi papnak jó szerencse egy Zúdor leány vagyon nélkül is, azt is tudom, — hiszen sokszor monda, — menynyire elítéli a kapcsi, sivár lelkeket; így hát épen nem is volt nehéz ez a vallomás, mely, remélem, nem fog előidézeni semmi változást. — Épen azt reméli, hogy változást idéz elő! — veti oda ingerült érdes hangon és mintha csak a diófa vetné rá minden árnyát, olyan zöldes sötétség borul arcára. De egyszerre csak lázas szeme fényében egy gondolat villan és egész kifejezése megváltozik. Korán esett kétségbe, hiszen még van remény s ismét a régi szerény hangon szól: — A mit az édes anya elhíresztelt, azt az apa igen könnyen megvalósthathatja: Zúdor Kelemennek jól rendeztek a vagyoni viszonyai . . . Aztán kétkedő hangon folytatja: — Vagy talán meg is tette régen és . . . és csak engem akarnak most elriasztani!

— De hát elriad, ha vagyont nem kap? . . . Különbben szegény fiam is könnyűnek vélte a kiváltást és emiatt több olyan vállalatba ment, a mi teljesen felemészette egész tőkéjét. Igaz, adósága nincs, de vagyona sincs! Ugyan nem olvassa ki szeméből azt az aggódo rejtetegetti bánatot, melyet néha nem tud leplezni: mit gondol, mi idézheti azt elő?

És az anya hangja annyira meggyőző, hogy a pap egyszerre csak kezdi érteni a Zúdor Kelemen leplezetni akart szenvedését, a mi ugyan nem kellett szívében számalmat és szeretné azt kiáltani, hogy őt ocsmányúl rászédtek, megcsalták; de aztán csak nem kiált semmit; fanyar gúnnyal megköszöni a bizalmat és gyorsan távozik.

No, ez sem tér vissza soha! gondolja megkönnyebbülve a nagymama, — most már egészen belátam a sötét lelket mélyére: zavaros forrásába a te tisztátalan firkaidnak! Aztán összehajta az irományokat, mely gondolatokba merül: tudja, hogy a pappal elszámolt; de a mi most következik, az nehezebb, attól retteg. Fel-

áll, ismét az ablakhoz megy, kezét összekulcsolja és a diófa lombjai között feltekint az égre:

— Sok, sok nehéz órámban mellettem valál, ne hagyj el most sem, édes jó Istenem!

Így áll néhány percig, aztán csendesen visszafordul, fiókos szekrénye felé tart és ott telekaja bő zsebeit irat-csomagokkal, levelekkel: no, mehetünk! Erre szive egy nagyot dobban, s valami rohamos áradat fut végig minden tagján, lábai inognak és a feje reszket. Úr Isten! Mitféle elfogódás ez épen az utolsó pillanatban? Most már nincs idő a halogatásra. Megindul, de lába annyira imbolyog, hogy így nem mer a fia felé közeledni. Visszatér az ablakhoz: na, édes jó barátom, most segélj rajtam, ha valaha segítettél! Ládd, mily lettem épen most az elért célnál!

A százados diófa egészen nyugodt, harmattól gyöngyös lombjain játszva fürdik a reggeli napfény és a fényes levelek suttognak: hiszen így suttogtak akkor is, épen így! És a lány suttogás puhán simogatja az öreg asszony izgatottságát, mignem el is simítja egészen. Pár perc múlva már ott áll a fia ajtajában egészen nyugodtan; tartásán az a biztonság látható, mely megfinomulása a régi erélynek. Azzal a rövid egyszerűséggel fogja kezdeni, mintha a legközönyösebb dolgról lenne szó, nagyon, nagyon óvatos leendő, így talán nem lesz rohamos a meglepetés, s nem fog ártani annak a szegény embernek, a ki betegségét úgy rejtegeti. Halkan kopog és belép. Fia épen akkor nyitotta ki ott azt az ablakot, melynek csillogását meglátta Hon, mikor a fenyvesből kilépett. Csodálkozva tekintett anyjára és elébe ment, gyöngéden megcsókolta kezét, aztán karját nyújtotta s míg a pamlagig vezetete, azt tudakozta, ugyan miért kelt olyan korán?

A végén, egészen a végén fogom kezdeni, gondolja az öreg és a mint leül, könnyed egyszerűséggel szól:

— Kellemes dolog, egészen kellemes, a mit mindjárt elmondok neked. Ül le, kedves fiam és hallgass meg a te öreg anyádat. Egy kissé csodálkozni fogsz, de azután bizonyosan örömd lesz. Te azt már tudod, hogy a mi nemzetségünköl való asszonyok mindig munkások voltak s mikor kellett, tudták úgy vezetni a gazdálkodást, hogy elzalogosított ösi birtokukat visszazserezték. Az Isten megengedte nekem, hogy én se éljek hiában; jól elhelyezett pénzeskeim, papírjaim sokat hajtottak... a régi jó prókátorom becsületes volt, hűséges sáfárom Sinkó, igaz ember; aztán szerencsém is volt, mert biztam a munkám sikerében. Szóval, Kelemen, az Isten jó volt hozzám és... és hidd el Kelemen, hogy most már a leányaid nem olyan szegények, mint gondolnád és immár a hallgatásod nem esalás. Nézd csak ezeket az irásokat, meg a prókátorom utolsó levelét.

Zúdor nem néz semmit, csak az édes anyja arcát; de abban a tekintetben benne van az egész lelke: egy sokat vergődött, szabadulást nem remélő lélek feleszillanó reménye. Édes anyja végigsimítja halovány arcát, megfogja kezét s úgy néz rá végtelen szeretetének melegével és az a meleg ott rezeg hangjában is; szeliden mondja:

— Úgy, úgy édes fiam, most már igazán megválthatjuk a birtokot és el is van már nagyjából intézve az egész ügy...

— Édes anyám!
Ez a hang kifejezi a megváltás üdvét és egészen teletölti boldogsággal az édes anya szívet s könyveszepek gördülnek alá a szép öreg arcon, mi közben úgy csirógatja a fia kezét, mint hajdan, mikor ölebe ültette eljászkodott a kis fiú kővér kacsóival. Milyen szép gyermek volt!

(Folytatása következik.)

SENKI FIA.

Regény. Irta VERNE GYULA.

MÁSODIK RÉSZ.

AZ UTOLSÓ ÚT.

(Folytatás.)

Többször kiáltotta a kutya nevé; azt hitte, hogy a hű állat megismeri gazdája hangját és hozzá siet. Nem tudta, hogy miképen fogja kutyáját a gróftól meg a vadásztól megvédeni; de érezte, hogy megvédi, hogy lesz arra bátorsága.

A mint így torony irányában ment, jó két mérföldnyire eltávolított a kastélytól, midőn egyszerre csak mintegy kétszáz lépésről hangos ugatás üti meg a fület. Egy erdei tó volt ott, körülötte hatalmas fák.

Senki fia megállt; megismerte, hogy a kastélybéli kutyák ugatnak.

Bizonyára fölverték Birket, s talán már össze is tűzött Birk a feldühösített vizslákkal.

Nyomban reá tisztán hallotta e szavakat:
— Vigyázzon, gróf úr... megvan!
— Jól van, Bill... ide... ide!
— Fogd meg!... Fogd meg! — uszítá Bill a kutyákat.

Senki fia odaszaladt, honnan a hangok jöttek. Alig tett húsz lépést előre, midőn lövés dördült el.

— Nem találtam... nem találtam! — kiáltott Ashton gróf. Bill, löj te, jól megcélozol!

Még egy lövés rázkódta meg a levegőt, még pedig olyan közélről, hogy a tűz villanását Senki fia a falevelek között megpillantotta.

— Ez talált! — kiáltá Bill, a kutyák pedig dühösen ugattak.

Senki fiának lábainai megtántorodtak, mintha a golyó őt találta volna, s talán le is rogyott volna, ha töle mintegy hat lépésnyire meg nem zördül a galy, s nem lát meg egy lucskos kutyát, melynek oldalából vér foly, szája pedig habzik.

Birk volt. A vadász golyója oldalát megsértette, s ő a tóba ugrott.

A kutya reá ismert gazdájára. Senki fia befogta Birk száját, hogy ne ugathasson kínjában, s egy sűrű bokor mögé vonzolta, mert attól félt, hogy a vizslák keresni fogják.

Nem keresték. A kutyák szörnyen belefáradtak a hajszába, elég volt az egy-két marás is, melyet Birk a küzdelem hevében nekik emlékül adott; — Bill mellett maradtak. Nem vették észre Senki fiát és Birket, pedig oly közel haladtak el a bokor mellett, hogy a fiú tisztán hallotta, a mint Ashton gróf így szólott a vadászhoz:

— Te Bill, bizonyosan tudod, hogy agyonlőtted?

— Szentül tudom, gróf úr, fejébe löttem a golyót, mikor a tóba ugrott. A víz nyomban piros lett a vértől; ott hever valahol a tó fenekén, míg a víz újra fölveti...

— Szerettem volna, ha élve kerül a körmeim közé, — kiáltá ifjabb Piborne.

No hiszen, ez lett volna még csak a Trelingar örökösének a kedvére! Minő élvezettel nézte volna, hogy kutyái Birket szétmarczangolják... Mert ezek a kutyák szakasztott oly vérengzők voltak, mint gazdájuk.

VI.

Ketten együtt véve tizennyolcz évesek.

Senki fia talán soha életében oly megkönynyebülten nem lélekezett fel, mint akkor, midőn látta, hogy a gróf, a vadász meg a kutyák eltávoznak; nemkülönben Birk is, mikor gazdája levette szájáról a kezét, azt mondta neki:

— Ne ugass most, ... ne ugass, Birk.

És Birk nem ugatott.

Szerencséje volt Senki fiának, hogy régi ruháját vette fel, hátára kötötte batyuját, zsebre dugta kis pénzeszekjét. Legálább nem kellett még egyszer visszamennie a kastélyba, hol Ashton gróf eddig bizonyára tudja, hogy kié volt a vizsla-gyilkos kutya. Micsoda rettenetes jelenet várt volna a groomra! Igaz, hogy így odavesz félháza bére, de inkább hadt veszzen. Most, hogy háta mögött van a kastély, hogy nem kell látnia Ashton gróftól és Scarlettet,

mellette pedig hűséges kutyája: nosza útra fel...!

Kis vagyonkaja négy fontra, tizenhét shillingre és hat pence-ra rugott. Ennél több pénze még nem volt. Annyi esze azonban volt, hogy túl nem bicsulje, nem tartozott az éretlen gyermekek közé, a kik egész világ kincsét magukénak tartják, ha egy-két garas zörög a zsebukban. Azt is tudta, hogy ennek a pénznek könnyen végére járhat, ha nagyon nem takarékosodik, míg Birkkel együtt valami keresetforráshoz nem jut.

A derék állat sebe szerencsére nem volt veszélyes, csak horzsolta a golyó, hihetőleg néhány nap alatt begyógyul. A vadász is épen olyan ügyetlen volt, mint a gazdája.

A két jó barát az erdőből kiérte az ország-útra kanyarodott. Birk vidáman ugrándozott gazdája körül, Senki fia a jövő gondjaival tépelődött.

Nem indult a fiú vaktába neki a jövőnek. Eleinte azt forgatta elméjében, hogy Newmarketba vagy Kanturkba megy. Mind a két helységet jól ismerte. Newmarketben hosszabb ideig tartózkodott, Kanturkba pedig gyakran elkísérte a Piborne fiút. De itt esetleg találkozott volna egyikkel vagy másikkal a kastélybeliek közül, ezt pedig nem akarta. Így hát bölcsen cselekedte, hogy délnek tartott. Így a Trelingar-kastélytól mindinkább eltávolozik, még pedig olyan irányban, a hol őt aligha fogják keresni, no meg közelebb jut Cork grófság székhelyéhez, mely az élénk forgalmú hasonló nevű öböl mellett fekszik.

Innen indulnak ki a hajók... nagy tengeri hajók a szélrózsa minden irányába, nemesak halászbárkák, mint Westportban és Galway-ban. Rendkívüli üzleti szelleme ragadta a fiút.

Bizony messzi út az Corkig, sok idő eltelik, míg oda ér. Esze ágában sem volt, hogy kocsi-ra vagy vasútra pazarolja a pénzt, no meg arra is gondolt, hogy most is szerezhet néhány shillinget, mint akkor, mikor Limerikből Newmarketbe gyalogolt. Harmincz mérföldnyi tisztesseges út egy tizenegyes éves fiúnak, legalább nyolcz napig eltart, ha itt-ott a majorokban meghál.

Az ég derült volt, sár és pormentes az út, kissé ugyan hűvös az évszakhoz mérten, de a gyaloglónak épen megfelelő. Senki fia így első látásra épen nem látszott szánalomra méltónak: fején posztó-kalap; mellénye, újjasa és nadrágja jó meleg posztószövetből, cipői megártak, derekán az öv, benne a bicska — mindkettőt nagyanyától kapta volt ajándékba — botot egy útszéli fáról vágott le... Bizony inkább attól kellett félnie, hogy valaki megtámadja, mint megszánja. No, de ott volt mellette Birk; majd elriasztja tőle, ha valami gyanus pófajú emberrel lenne találkozása.

Első nap öt mérföld utat tett meg, közben két óráig pihent. Költhött fél shillinget. Nem sok egy fiúnak meg egy kutyának. Persze csak szalonnát és burgonyát ettek. Jobban esett ez neki, mint a kastély sütte-főzete. Estére Baunter községén innen egy major csűrében töltötte az éjszakát, a reggelijök egy-két pence-ba került. Azt bekapva, másnap folytatták útjukat.

A fiú és kutyája erejüktől telhetőleg szédtek lábaikat és épen a Dripsey folyó közelébe értek, midőn Birk egyszerre csak feltűnően kezdett morogni.

— Mi bajod, Birk?

Birk egyet-kettőt vakkantva, a folyó felé tartott, melynek a partja mintegy húsz lépésnyire volt onnan.

— Bizonyosan szomjas, — gondola Senki fia — s nekem sem ártana egy ital viz.

Ezzel kapta magát s ő is a Dripsey felé indult. Birk hangos ugatása törve ki, beleugrott a folyóba.

A fiú nem tudta, hogy mire vélje a dolgot, neki iramodott s néhány pillanat múlva ő is ott termelt a parton.

A folyóban egy gyermeket látott, kit a víz magával sodort. A kutya belekapott ruhájába, vagy jobban mondva rongyába. Hanem a Dripsey nagyon örvényes, veszélyes folyó. Birk nehezen tudott a part felé úszni, a fiúcska pedig göresösen kapaszkodott a kutya bundájába.

Senki fia tudott úszni, megtanította volt Grip. Levetette újjaskáját, de nem volt immár szükség, hogy a fiú segélyére siessen, mert Birk

nagy erőlködéssel a partra vergődött.

Senki fia lehajolt s a fiút rongyos ruhájánál megkapva, kihúzta. Birk örömeben ugatott, s rázta magáról a vizet.

Hat, legfeljebb hét éves fiúcska volt a megmentett gyermek. Szemei le voltak csukva, feje alácsüngött, úgy látszik, nem volt eszméletén...

Hogy elcsodálkozott a kis hősünk, mikor a fiúcskának homlokáról félresimította az összecsapzott fűrtöket és meglátta arcát...

Hisz ez a szép fiúcska ugyanaz, a kit Ashton gróf két héttel ezelőtt oly kegyetlenül megsejített volt ostorával, mikor Senki fiát könyörületesége miatt úgy lehodotta a Piborne-utód.

Két hét óta bolyongott a szegény teremtés ezáltalánul az országúton. Délután érhetett a Dripsey partjára... bizonyára inni akart a folyóból... kicsúsztott, s az ár elsodorta, s ha Birk észre nem veszi, most hullát forgatna az örvény...

Senki fia buzdózkodott, hogy eszméletre hozza a fiúcskát.

Senki fia befogta a kutya száját.

Kihúzta a fiúcskát a vízből.

Szegény, sajnálatra méltó poronty! Keskeny arca, sovány teste, lepegző bőre elmondották helyette, hogy mennyit szenvedett: kimerültséget, hideget, éhséget! Gyomra beesett, mint egy üres zsák. Hogy is éleszse csak fel? Mindenek előtt a vizet, a mit nyelt, kell belőle kifolyatni, aztán levegőt fü szájába. Nem sokára mintha gyöngén lélekezett volna, majd fölnyiták a szemei és ajkán e siránkozó panasz:

— Ehes vagyok!... olyan éhes vagyok!...

Senki fiánál volt még egy kis enniváló. Egy-két falatoeska kenyeret és szalonnát tett a fiúcska szájába. Mohón nyelte el az. Úgy csúsztott bele az étel, mint a hogy a levegő tódul az üres palacszkba.

Nagy nehezen fölemelkedett. Tekintetét reá szegezte Senki fiára, mintha emlékében valami megvilant volna... végül reá ismert és megszólalt:

— Te?... Te vagy?

— Én vagyok, emlékszel reám?

— Emlékezem... az országúton... nem is tudom mikor...

— Én tudom... barátom.

— Kérlek, ne hagyj el engemet.

— Nem... nem, elkísérlek. Hová akartál menni?

— Nem tudom... fel az úton... le az úton...

— Hol lakol?

— Hol lakom?... Sehol.

— Hogy estél bele a vízbe?... Inni akartál talán?

— Nem.

— Megesúsztott a lábod?

— Nem... Akarattal estem belé.

— Akarattal?

— Igen... akarattal, de ha te velem maradsz, többé nem akarok belesenni.

— Légy gyugodt! En nem hagylak el téged!

Senki fiának kiesordult a köny a szeméből. Egy hét éves gyermek!... s a halálnak szörnyű gondolata... A kétségbeesés üldözte ezt a gyermeket a halál karjába... a kétségbeesés, mely a nyomorból, elhagyatottságból, éhségből sarjadt.

A gyermek szeme újra lecsukódott. Senki fia nem zaklatta több kérdéssel. Lesz még arra elég ideje. Tudta ő már a fiúcska történetét... Mind egyforma... ilyen az övé is... Őt érellyes természetű megóvta attól, hogy a halálban keressen menedéket.

ennek a melegénél száritgatta a galyakra felaggatott rongyokat.

Azután előszedte elemőzsiáját s jóízűen falatozott: burgonyát és kenyeret. Jutott belőle Birknek is, sok ugyan nem, de a hű állat kevéssel is beérte. Majd végig nyújtózott a kis fiú mellett, karjával átölelte őt, Birk pedig örködött.

Másnap, szeptember 18-án, a kis fiú ébredt fel lelegebb. Nagyon csodálkozott, hogy olyan puha ágyban aludt. Birk farkesőlválva vakkan feleje...

Volt joga ehhez, mert hiszen ő mentette meg, Senki fia is rögtön fölébredt, s kis gyámoltja megölelte őt.

— Hogy hívnak téged? — kérde tőle.

— Senki fiának. Hát téged?

— Bobnak.

— Nos, Bob, öltözködjél fel!

Bob engedelmelkedett. Alig emlékezett már arra, hogy tegnap vízbe ugrott. Hiszen neki most már családjá, atyja van, a ki őt elhagyni nem fogja; ha atyja nem is, legalább bátyja, a

ki a trelingari országúton egy marék coppers adott volt neki. Olyan bizalmas volt, mint a kis gyermekek, főleg az irlandiak szoktak lenni, Senki fia pedig úgy érezte, mintha a Gondviselés vezette volna útjába Bobot, s reá mintegy atyai gondot és kötelességet ruházott volna.

Milyen boldog volt a kis nyomorult, mikor felvette száraz rongyai alá a fehér inget; hogy reá meredt szemével s hogy kitátotta a száját, midőn bátyja megkínálta kenyérral, sajttal, s a parázsan sült burgonyával. Soha életében pompásabban nem reggelizett, mint most ketteskén.

Soha életében?... Apját nem ismerte, de anyját igen — e tekintetben Senki fiánál boldogabb volt, — édes anyja két vagy három évvel ezelőtt éhen halt. Egy kis város szegények-házába felvették — a város nevére már nem is emlékezett. A szegények-házat becsukták később, mert nem volt miből fenntartani és Bob az utcára került, mint a többi apátlan-anýátlan árvák. Élt hát az utcán, ott halt, a hol reá esteledett, evett, — ha volt mit ennie, míg két napi éhség után az a szörnyű gondolata támadt, hogy a vízbe öli magát.

Ez volt az élete története. Míg a burgonyán rágesált, elbeszélte Senki fiának, nem is volt új dolog egy olyan fiú előtt, ki már éte a hard kenyerét, a kit Thornpipe «savarrá» alaco-

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

nyitott le, s a ki a Ragged-school növendéke volt. Bobnak az arca, míg csevegett, hirtelen megváltozott színében, élénk ragyogású szemei elborultak.

— Én is téged, pajtikám. Majd megélfünk együtt, ha Isten megsegít. — Majd meglátod, hogy tudok én a kicsik után szaladgálni. Mind oda adom neked a coppersereket.

— Persze... szép város az... hajók vannak ott... — Hajók... áhá, tudom már, — A tenger partján fekszik. Láttál már tengert? — Még nem. — Majd látsz... jaj, mekkora a tenger!... Most pedig induljunk.

Molnár és Trill új szerkezetű körképe, a Pokol.

Az emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pokla a városi élet faszorvénnyal való ábrázolása.

- Fő részei: 1. A lelkék átkelése az Acheronon. 2. A lebegő feltek. 3. A tékozlók és fősvények négye. 4. Die vár. Az izzó torony. 5. Az égő sírok. 6. Az ember-fák erdeje. 7. A tüzes. 8. Az égő lábak mezeje. 9. Az ostromozottak.

Megszámlálhatatlan sokaság. Alomvilági tájak. Soha eddig nem látott színházok. A világban egyetlen, áttetsző színekkel és szabad alakokkal szerkesztett körképe.

Értesítés t. olvasóinkhoz!

A Budapesti tájékoztató kézikönyvét, mely az ezredéves kiállítás alkalmából csinos vászonkötésben mintegy 200 oldal terjedelemben, 40-nél több képpel, Budapest térképével, a kiállítás tervrajza és látványosságaiával, valamint 10 drb kedvezmény-jeggyel melyek a tulajdonosnak 4-33% engedményeket biztosítanak, t. olvasóink figyelmébe ajánljuk.

Utánvételes rendelések figyelembe nem vétetnek és ezért legalkalmasabb az összeg előzetes beklüldése.

A kiadóhivatal (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4.). Hirdetések felvételnek a., Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalában, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Advertisement for 'KURCZ LIPÓT ÉS TÁRS' featuring 'GLICHÉT' and 'Zinkográfia' services. Includes a circular logo with 'BUDAPEST VISSZENTKIRÁLYI 33.' and 'LEGJOBB DICSŐ KIVITELBEN'.

Alakult 1838-ban. Cs. kir. szab. Adriai Biztosító Társulat Triesztben.

Table with columns: VAGYON, Osztr. ért., TEHER, Osztr. ért. for 1838-1895. Includes financial data for various insurance categories.

Alakult 1838-ban. A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyv kereskedésben kapható: A HASZONBÉRLETI JOG MAI ÉRVÉNYÉBEN.

Advertisement for 'A HASZONBÉRLETI JOG MAI ÉRVÉNYÉBEN.' by Dr. KRISZTINKOVICH IVÁN. Includes a table of prices for different editions.

B) Főmérleg 1895 december 31-én. (Élelmi és szállítmányi biztosítási osztály.)

Table with columns: VAGYON, Osztr. ért., TEHER, Osztr. ért. for 1895. Includes financial data for the insurance company.

MI UJSÁG? A Vasárnapi Ujság az évi folyamának első felévi külön képmellékletét a jövő július hónap elején fogjuk előfizetőinknek megküldeni.

Advertisement for 'A MAGYAR BÜNTETŐJOG KÉZIKÖNYVE.' by Dr. FAYER LÁSZLÓ. Includes a table of prices for different editions.

Magyarországi osztály irodája: Budapest, IV., váci-utca 9. sz. a., saját házában. Báró Podmaniczky Frigyes vezértitkár.

Közjogi szabálytalanságok és észrevételek. Dr. Kiss Istvánnak az egyházi kinevezésekre vonatkozó kifogására. gróf VIGYÁZÓ FERENCZ.

VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK 1896. évi folyama.

A 'Vasárnapi Ujság', a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, újabb helenként egy félvel bővülve, 'A Vasárnapi Ujság regénytára' című állandó szépirodalmi melléklettel jelenik meg, mely, mint a fõlap, szintén mûvészeti képekkel van díszítve.

A 'Vasárnapi Ujság' a most folyó nagy nemzeti ünnepelésekrõl sűrûn közöl leíró ismereteléseket, valamint mûvész munkatársaitól való eredeti rajzokat, melyek nyomán az olvasó közönségnek a fõvárosban csak ritkábban megforduló része is állandóan figyelemmel kísérhet minden ünnepi mozzanatot, mintha szemtanuja volna az egymást követõ ünnepi eseményeknek.

A 'Vasárnapi Ujság' társalapja, a most már 42-ik évfolyamában levõ 'Politikai Ujdonságok', melyet mint az események hû és részrehajlatlan elõadóját, valódi hézagpótlóként ismert el a magyar olvasó közönség, a hét eseményeit kellõ magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elsõsorban jelen meg, s így e lap, kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesítést különben is meghiúsítja, a napilapokat is sok tekintetben pótolja. A 'Politikai Ujdonságok' állandó ingyen melléklete a 'Magyar Gazda' címû gazdasági és kertészeti képes lap.

A 'Politikai Ujdonságok' újabb mint képes ujdonság jelenik meg, s minden száma, a napi eseményekre vonatkozó több képet közöl. Mind a két lapnak kiegészítõjéül szolgál a 'Világkrónika' címû képes heti közlöny, mely hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg, és általában érdekelt nap események részletes magyarázatára szolgáló cikkeken kívül rendszeresen közöl nagyobb elbeszéléseket és regényeket képekkel, úgy szintén mulatózó közleményeket, képtáblákat, stb.

Table titled 'ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.' showing subscription rates for different editions (8, 4, 2, 1, 3, 5, 6, 3, 1, 6) and terms.

Az előfizetés bármelyik hónap elsőjén kezdve eszközölhető. Az előfizetések a 'Vasárnapi Ujság' és 'Politikai Ujdonságok' kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

A 'Vasárnapi Ujság' az évi folyamának első felévi külön képmellékletét a jövő július hónap elején fogjuk előfizetőinknek megküldeni, mivel tárgya a folyamatban levõ ezredévi ünnepi jeleneteiből van véve s a sokszorosítandó művet erre felkért festőművész munkatársunk nem készíthette még el teljesen.

Mai számunk az utolsó jelen felében; a kiadó-hivatal a t. előfizetőket megrendeléseik mielőbbi megújítására kéri föl, nehogy a lapok küldésében fennakadás álljon be.

Az országgyűlés nyári szünete. A képviselőház június 24-én tartotta utolsó ülését a nyári szünetek előtt. Oly hosszan még nem ült együtt a képviselőház, mint most, szeptember utolsó napjaitól kezdve. Csak októberben volt rövid szünete, miattal a pénzügyi bizottság a költségvetést tárgyalta. A november elején kezdődött költségvetési vita májusban rövid szünet következik, mert a képviselőház már szept. 3-ikán ülést tart.

Amerikai magyarok koszorúja. Clevelandból hol több ezer magyar kíváncsorolt él, számos tagból

A VAJDA-HUNYADI VÁR. — Mária Terézia főhercegné főújságe.

álló társaság indult el, hogy megnézzék Budapestet a kiállítást. Három érczkoszorút is hoznak Deák és Széchenyi szobrára s Kossuth sírjára. A három koszorú költségeit közadakozás útján gyűjtötték össze.

Vörös László államtitkár jubileuma. A kereskedelemügyi miniszterium államtitkára Vörös László a napokban töltötte be 22-ik esztendőjét annak, hogy állami szolgálatba lépett. A kereskedelmi miniszterium tisztikara az alkalmat arra használta fel, hogy Vörös Lászlót óvászózzal részesítse. A miniszterium nagytermében összevgyűlt tisztikar nevében Cseörgheő Gyula államtitkár üdvözölte a jubiláns Vörös Lászlót, ki halás szavakkal mondott köszönetet az iránta való ragaszkodás eme kinyilvánításáért.

Egy francia tudós Budapestben. Sayous Ede francia történetudós, a magyar tudományos körök régi ismerőse, szintén eljött Párisból az ezredéves ünnepélyekre. Sayous ama kevés külföldiek közé tartozik, kik magyarul is megtanultak. A hatvanas évek végén sokáig időzött nálunk, s buvárolt a könyvtárakban és levéltárakban. Számos ismertét írt rólunk és történelmünkrõl francziául. A derék tudóst, ki Gyulai Pál vendége, nagy szíves-séggel fogadták közöttünk.

Kitüntetés. A dunai gózhajó társaság magyarországi vezérigazgatóját, Thyly Emilts, a fõvárosi társasélet közbeesülésben élõ derék férfit, a király miniszteri tanácsosi cízzel tüntette ki.

A cs. és kir. adriai biztosító társulat május 30-án tartotta Triesztben rendezte közgyűlést. Az 57-ik üléstörre (1895.) vonatkozó üzleti jelentésben következõ jelentke-nyebb adatok foglaltatnak: E osztály. Az említett évben elfogadott biztosítások 12,489,729 frt tőke és 33,317 forint járadékösszege rúgnak. A biztosítási állomány 1895. év végével kerék 30 millió forint tőke és 215,428 frt járadék-összeget tüntet ki. A díjbevétel 3,323,880 frta rúgnak. Halál-és életbiztosítások után 1,621,276 frt fizetették ki és ezen-kiül függõ károk részére 249,900 frt helyezettett tartalékba. A díjtartalék 19,116,992 frtot tesz, a viszontbiztosítások le-vonása után pedig tisztán 17,787,264 frtot. Az elemi bizto-sítási ágakban (tüz és szállítmány) a díjbevétel 7,259,822 forintot tett, a viszontbiztosítások 3,376,730 frtot vettek igénybe és károkat a viszontbiztosítókat illetõ részek le-vonása után 2,942,871 frtot fizettek ki. A háztartalek tiszt-án tisztán 350,240 forintot fizettek ki. A háztartalek tiszt-án 350,240 frtot tesz. A fõkövetés könyv szerinti érté-kenek leírására 100,000 frtot fordítottak. Az életbiztosítási osztály külön nyeresémtartalékához 100,000 frtot esattolt és osztalék fejében részvényenkint 70 frtot fizettek ki. A tartalékok immár 22,864,729 frta rúgnak, melyből esik: 19,728,746 frt díjtartalékra (tisztán tudniillik a viszont-biztosítási részek levonása után), 2,621,102 frt a nyeresém-nyartalékra és 513,881 frt árfolyamtartalékra.

HALÁLOZÁSOK.

THEBUSZ JÁNOS, zólyomi ev. lelkész, kerületi espe-rés, a felvidéki magyarság egyik kiváló férja, 59 éves korában, Zólyomban meghalt. Az egyházmeg-yei és egyetemes gyűlések, hírlapokban, társas-dalomban nagy hévvel védelmezte a pánszlávok ellenében a hazafias érdekeket. E cseleibõl Zólyomban lapot is indított. A magyarországi ágostai hitvallású evangélikus egyház 1891-1894. évi zsinatának tör-ténését is összefoglalta egy nagy vaskos kötetben.

A szabadságharc egykori katonái közül csak a legközelebbi napokban is sokat elszóított a halál. JANKÓ MIHÁLY, kir. tanácsos, az Esterházy-féle tatai uradalom nyug. jogügyi igazgatója, a szatmári pis-póki uradalom teljhatalmu megbízottja, honvéd-százados, elhunyt 78 éves korában, Budapestben. Mint gyõri kormánybiztos, majd Görgei segéd-tisztja a felsõmagyarországi hadjárásban, aztán Klapka mellett Komáromban szolgálta a szabadság-harc ügyét. Nagy kedvelõje volt a zenének, maga is szerzett néhány darabot szöveggel együtt. A sza-badságharcra vonatkozólag számos beces ereklét õrzött. — BOECK LIPÓT GYULA, 1848-49-es honvéd-tiszt, filadelfiai tanár, május 16-án Filadelfiában 73 éves korában. Mint lengyel menekült jött Magyar-országba és beállott a magyar hadseregbe. Elõbb Bem vezérkarának volt tagja, aztán pedig Kossuth követül küldte Törökországba. Boeockt Konstanti-nápolyban elfogták; innen kiszabadulván, Francia-országba, majd Amerikába ment, hol mint nyelvtanár kereste kenyerét. — IDÕSB STROHMAYER OSZ-VALD lovag, 1848-49-es honvédõrhadnagy, nyug. pénzügyi tanácsos, 67 éves, Budapestben. — Debre-czeni BÁRÁNY SÁNDOR, 1848-49-es honvédõrnagy, 86 éves korában, Bonyhádon meghalt. Több csatá-ban vett részt Perczel Mór tábornok dandárában. Temetésén megjelent Perczel Mór tábornok és Per-czel Dezsõ belügyminiszter is. — DOMOKOS ISTVÁN, 1848-49-ik honvédõrhadnagy, megbízottági tag, 72 éves, Csik-Szent-Miklóson. — SOHANK JÁNOS, 1848/49-es honvéd, nyug. néptanító, Hatvani Ká-rolynak, az ó-budai színtársulat igazgatójának édes atya, 90 éves, Budapestben. — HARRÓ MÁRTON, 1848-49-beli székely nemzetõrmester, Háromszék-megye Komolói községében, 79 éves korában. — LUKÁCS GYÖRGY, régi honvéd-tüzemester, 78 éves, Nagy-Váradon. — LUKOMICS PÁL, gyõri háztulajdo-nos, 1848-49-es honvéd dobos, 65 éves. — UZONI BÉLTI LAJOS, régi honvédhatszár, 77 éves, Abony-ban. — CZUCZEY JÓZSEF, 1848-49-es 31. zászlóalj-beli honvéd, 65 éves, Diószadon.

Elhunytak még a közelebbi napokban: KENESSEY KÁROLY, kir. tanácsos, Veszprémmegyei köztisztlet-ben állott fögügyésze, 73 éves, Veszprémben. — THURÁNSZKY HERMAN, nagy-szombati kanonok, szentszéki ülnök, 85-ik, papságának 63-ik esztendé-jében Nagy-Szombaton. — DR. BENECZY DIÉNES, fõváros állami rendõrõros, egyetemi magántanár, 38 éves, Budapestben. — ACS MIHÁLY, a Franklin-nyomda korrektora, a magyar könyvnyomdászok szakkörének egyik alapítója és tisztelbeli elnöke életének 55-ik évében elhunyt. Az elhunytban a magyar nyomdászat szakiróinak egyik legtevéke-nyebbjé dõlt ki. — NAGY ISTVÁN, 83 éves korában, Gárdonyiban. — SCHUSTER KÁROLY, kórházi gondnok Fehértemplomban, 66-ik évében. — EMEICH LAJOS, Vác város rendõrkapitánya 46 éves korában. — KLEBOVICH LÁSZLÓ, ügyvéd és közgyám Némét-Bogsbán (Krássó Szüregyvármegye) 67-ik évében. — LÉNÁRD JÁNOS, földbírtokos, Szabadkán.

BÉLAVÁRY ISTVÁNNÉ, szül. Szekeres Julianna, a csoknyai ref. lelkész neje, 65 éves korában, Csok-nyán. — ÖZV. FREISZTÁDTER ANTALNÉ, Budapestben s holttestét Kaposvárra szállították. — GÉLÉNCEI FINTHA ENDRENÉ, szül. Csobánczy Mariška, 36 éves, Gyulában. — TERNAVEZ ERZSEK, m. kir. posta- és távíró kiadó 20 éves korában, Ókormezõn.

Szerkesztői mondanivalók.

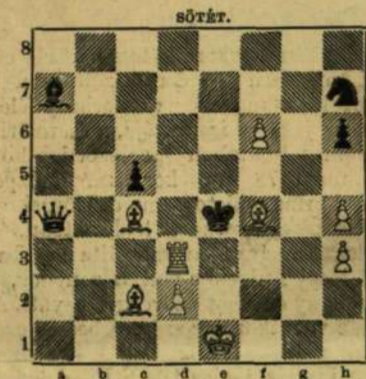
Főlszólalónak. A Vasárnapi Ujság sokkal ritkábban közöl két lapnyi terjedelmű képeket, mint a külföldi képek...

Ádám és Éva. Szerző, kisértő soraihan mentegőzök, hogy ha a költészet szabályai ellen vétnei talált, az onnan van...

B. Gy. L-on. Egy szerzői tévedés, hogy a hordár rozsz képzésű szó. Teseék csak összehasonlítani ezekkel a régi és kétségtelen jó képzésű szókkal: bicír, futór, timdér, füzér.

SAKKJÁTÉK.

1958. számú feladvány Csipkés A-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1945. sz. feladvány megfejtése Gérecz Károlytól.

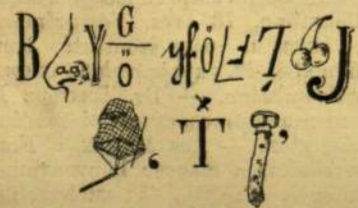
- 1. V6-03 ... 2. V6-04 ... 3. V6-04 ... 4. V6-04 ... 5. V6-08 mat.

Az 1946. sz. feladvány megfejtése Krämer E.-től.

- 1. F8-h6 ... 2. F8-h6 ... 3. F8-h6 ... 4. F8-h6 ... 5. F8-h6 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. - Andorfi S. - Kovács J. - Sárospatakon: Gérecz Károly. - Kecskeméten: Balogh Dénes. - A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 24-ik számában közölt képtalány megfejtése: Hullatja levelet az idő vén fája.

Hoti naptár, június-július hó.

Table with columns: Nap, Kath. prot. naptár, Görög keleti naptár. Rows for days of the week and months.

Felől szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Selyem-damasztok 65 krtól 14 frt 65 krig méterenkint - valamint fekete, fehér színes Henneberg-selyem 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint...

„EGYETÉRTÉS”

POLITIKAI NAPILAP.

Csávolszky Lajos, 1896. évi főszerkesztő. Kossuth Ferenc, főszerkesztő.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olesz eszközeivel, hogy magának egyszerű, tömegesen csakhamar újra elmaradó, új előzeteket szerezen, hanem mindenkor kellő színvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi, jó hírnevét mint hazánk legelső rangu napilapja állandóan fenntartani...

Hogy ezt a célt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalán s így az Egyetértés egy rendez 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb lapok 24 oldalán jelennek meg, a mi azonban csak ünneppapokon történik. Ittenkor az Egyetértés 12-20, illetőleg a kisebb alakban számított 36-60 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről elő bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeket egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általános ismeretes, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításai a nemban a legtekintélyesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annak a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely a tudósításokat minden pártszínezetű olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő tárcza- és regényrovata. Az Egyetértés állandóan két kitérőt regényi közöl egyszerű, részint eredeti, részint a modern világirodalom remekeiből válogatva elsőrangú műfordítók fordításában. Az egy év alatt között regények 400-500 nyomtatott ívre, vagyis 40-50 rendez regény-kötetre rugnak. Így 40-50 kötet regényi bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most meg tekintetbe vesszük az Egyetértésnek minden közléstét kitérőket és elsőrangú publicisztikáit által irótt vesztőket és egyéb politikai közleményeit, bő hírvonalait, eredeti táviratait az ország és a világ minden részében levő saját levelezőtől, továbbá a vasárnaponként megjelenő egy-egy szaklapot pótló ábrólalomban, „Tanügyi és Mezőgazdasági” című országos hírt rovatait a végül az Egyetértés legjobban informált közgazdasági, ipar és mezőgazdasági rovatát és megbízható tudósításait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíti és előmozdítja.

Mindezen előnyök dacára az Egyetértés előfizetési ára a legmérsékeltőbb: Egész évre ... 20 frt - Fél évre ... 10 - Negyed évre ... 5 - Egy hóra ... 1 + 80

Előfizetéseik legolcsóbban postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához Budapest, papnövelde-utca 8. intézendők.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4.

Verszegényeknek

és ündülőknek.

Németbirod. jegyzőkönyv 72168. szám.

Az ásványvizek királya Borszei Borvíz. Budapesti Főraktár. Frustrált utóda Werner Adolfnál. Viletyös-utca 48. Mindenütt kapható!

A főváros legszebb látványossága A Magyarok Bejövetele

Peszty körkép Városligetben Andrássy-út végén.

Látható reggel 6-tól este 10 óráig, az esti órákban villany-világításnál.

Belépő díj: Reggel 6-tól délelőtt 9 óráig 30 kr., gyermekjegye 20 kr. - Délelőtt 9-től este 10 óráig 50 kr., gyermekjegye 20 kr.

Legjobb és leghíresebb pipere hölgyor: a La VELOUTINE. Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Eppen Amerikából megérkezett! 5000 Photore

(Mellényesb-fényképező) nagyszerűen sikerült találmány, magától Edison-tól megdicsérve. Felvétele mindig kesszen. Pillanat-fényképezés. Egy teljesen felszerelt Photore ára Film-mel 36 felvételre 4 frt. Használatban az amerikai, francia és angol rendőrségekénél.

ŐS BUDAVÁRA

a főváros legelőkelőbb látványos mulatóhelye (a kiállítással kapcsolatban) május 1-én megnyit. Nyitva délelőtt 10 óráig reggelig. Bérletjegyek az óvadra 6 frt.

Verseny tárgyalási hirdetemény.

A tiszaroffi partvédmű végleges biztosítására tervezett kőhányáshoz szükséges 11297'6 köbméter terméskő szállításának vállalat utján leendő biztosítása céljából a földmivvelési m. kir. ministerium palotájának tanács-termében folyó évi július hó 20-án déli 12 órakor nyilvános zárt-ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A kötetendő szerződés mintája és az annak kiegészítő részét képező általános és részletes feltételek, nem különben az ajánlati feltételek a szolnoki kir. folyammérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők s ugyanott egyszersmind az ajánlati minta is meg-szerezhető.

Budapestben, 1896. június 19-én. Földmivvelésügyi m. kir. minister.

Salzerbad gyógyhely. Tulajdonos Ebeczi Tihanyi Dénes. Egyedül konyhási, Glauherforrás Bács és Budapest közelében, tel. szon berendezett hidrogén-gyógyintézet, elektromos kettős fürdő, alsó-ásv. Hainfeld állomástól 11 kilométer, Rohrbachtól 8 óra kocsin, a gyönyörű Salzerbadban. Legújabb berendezések mindenféle gyógykezelésre. Gondos orvosi kezelés. Kitérő ellátás. Érdekes tartózkodás, hangversenyek, lawn-tennis, kuglizók stb. Mérésekért árak, zene- és gyöngyűj. nines. Fürdőzenekar a Raimund színház zenekara. Minden közelebbi a fürdőkezeléséggel. Ismer-teteknek ingyen és bérmentve.

Emlékező tehetség.

A „Hygiea” című bécsi lap 1896 január 25-ik 2-ik számában írja: «Sokszor már a civilizáció átkának nyilvánították azt, hogy a foglalkás és diszciplína folytonos kibővítésével, a képesség azoknak felvételére gyöngül. Ha csak századunk kezdetére megönnk vissza, egész fiatal embereket találunk már nehéző problémák megoldásával elfoglaltva s oly föladatak elé állítva, melyek már napjag mint a jellemfejlődés csak később végbe menő megállapodottságának munkája tűnnek fel. Az alkotmányos élet kezdetén - csakis a mi Műhelyünkre akarunk emlékeztetni - láttunk fiatal népképv-selöket, a kik minden előleges följegyzés nélkül, órák közp-szat szabadon beszéltek, s a mellett minden lehető compen-diumokból merített pozitív adatok teljességét sorolták föl, melyeknek emlékeztetésben tartása manapság bizonyára lehetetlennek tűnnék föl.

A mi időnkben, mikor már nincsen diszciplína, a mely utóbbi önmagában szigorúan elhatárolt egészét képez, s a tudományos beismérésnek egész területe szerves kapcsolatban áll, ma még inkább mint azelőtt, állhatnak fenn Plato szavai, hogy «az ismeret semmi egyéb, mint emlékezés». És e tétel-ből kiindulva. Poehlmann Kristóf Lajos tanár Münchenben «Emlékeztetés, s ennek szabályzatai s alkalmazásuk a gyakorlati életre» című alatt oly módszert talált, mely megér-tés, hogy mindenki igen komolyan vegye s mindenkinek tartózkodás nélkül ajánlatastak.

Poehlmann nem támaszkodik semmiféle előbb fennállott rendszerre; a memórietechnika ismert nevei, t. i. az emléke-zetnek gépies, de eredménytelen csavarása, a Poehlmanni rendszerrel nincs semmi közönségben; mint szigorúan tudományos eljárás, az emberi agy élettanának alapos ismeretére támaszkodva, lép élénk, s a ki az eddig megjelent, a szó legjobb értelmében könnyen érthető modorban tartott öt fejezetet átváltsa, abból azt a benyomást nyeri, hogy egy komoly és lelkiismeretes gondolkodónak munkájával van dolga, a ki igen szép célt tűzött maga elé, s azt egy erkölcsi jellem erélyességével szerencsésen keresztül is vitte.

A Poehlmann-féle rendszer alapját egy a concentratio képességének előlérsére szolgáló utasítás képezi, mely utóbbi az, erély fokozásából áll, s melyet kezdetben lehetetlennek tartanánk, de minden hivatású komoly férfiak tanúsága szer-int föltétlenül bekövetkezik, s a mely a gondolkodó előtt már a rendszer pusztá megismerése után fölfoghatóvá válik. Ha a rendszert magukóvá tettik, benézőleg kimondhatatlannal megerősödvé éreznek magukat, az önbizalom növekszik s a mire azelőtt nem merték vállalkozni, a szellemi munkára kedvet kapnak. Ezen cél a foglalkás szigorúan logikai egy-más mellé sorolására és ugyanilyen következtetésére ösztönöz utasítás által is elérteik.

Hogy mit értünk a jó emlékező tehetség alatt, azt bizonyára nem szükséges itt apróra magyarázni.

Poehlmann, a kinek rendszere a tudományos és gyakorlati irányú tevéletek egész sorozatában képviselve van, bizonyára részben még azon elégtételen, hogy azt a kultúr-államokban az összes oktatásnak alapjait fölfogva szemlélheti.

Tervezettek díj nélkül küld Poehlmann L. München B. Weinstrasse 18.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziszer ellentállt az idő megróbbálásának, mert már több mint 25 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsöléseként alkalmaztatik kész-vényeinel, csuszánál, tagszagattásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrab-ban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller gyakra-torta Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenként árban majdnem minden gyógyszer-szárm készletben van; foraktár: Török József gyógy-szerüzemnél Budapestben. Bevásárlás alkalmával igen óvatossággal legyünk, mert több kisebbbörűki utasítás van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

SZÖRVEZTŐ POR (Poudre dépilatoire) BRÜNING G. C.-től, M. m. Frankfurtban.

Elismert legjobb szőrvészítő szer, mörégmentes, egészen ártalmatlan, a leggyöngédebb bőrt sem támadja meg, ennélf-ogva hölgyeknek kiválóan ajánlható. Hatása rögtöni és töké-letes. Egyetlen szőrvészítő szer, mely orvosilag ajánlatik, a melynek Oroszországba vitelét a szent-antwerpeni világiállításon az ottani Musée commercial de l'Institut supérieur de Commerce által előfodva és kitértetve lett. 70 kr. üvegesen 1 frt 75 kr., a hozzávaló eset 12 kr. Raktár: Budapestben, TÖRÖK J. gyógyszerüzemnél, Király-utca 12. szám.

5 korona jutalom az első, 5 korona jutalom a tizedik, 5 korona jutalom az ötvenedik, 10 korona jutalom a századik előfizetőnek

továbbá 20, 30, 40, 50 számarány szerint esetleg 100, 200, 300 és 400 korona fog közéjgyözi felügye-let mellett kiarsóltatni azok közt, kik a

100 Arany Tanács

közérdekű tapasztalatok gyűjteményét tartalmazó könyvre előfizetnek. Ára 1 korona. Megrendelések a kiadóhoz Kövágóórsi Kuthy L. címre Budapest, I. ker., Pálya-utca 5. szám alá kéretnek.

Vértisztító vascseppek.

Biztos siker felülmúlhatan hatással. Egészség és testi szépség elő-mozdítására. A Poehlmann-féle rendszer alapját egy a concentratio képességének előlérsére szolgáló utasítás képezi, mely utóbbi az, erély fokozásából áll, s melyet kezdetben lehetetlennek tartanánk, de minden hivatású komoly férfiak tanúsága szer-int föltétlenül bekövetkezik, s a mely a gondolkodó előtt már a rendszer pusztá megismerése után fölfoghatóvá válik.

Ezen vértisztító vascseppek kitérő és bámulatos hatással vannak: aranyeres bántalmaknál, gör-vélykórnál, sárgaság, vízkórás, verszegény-ségnél, különösen nők és kis leányoknál, gyomor-görös, futó közsvény, főfájás és minden más hasonló betegségekknél; leghatásosabb eredmé-nyel bírnak a bőr finomítására és küllés szépségre. és újra felélesztik az evés és ivás utáni vágyat. Biz-tos és soha nem csaló óvszert képeznek minden járványos kór és betegség ellen. Egyezőval sokkal nagyobb azon esetek száma, melyekben e vértisztító vascseppek csodás erejüket sokszoros próbák által bebizonyították, semhogy azokat mind elősorolni lehetne; annyiról meg lehet győződve mindenki, hogy bármely alkalomból siker nélkül bevenni nem fogja. Ezen kitérő hatású vértisztító cseppek kap-hatók Schneider József gyógyszer-üzemnél Resiczan 15. sz. (Délmagyarország).

Egy üveg ára 4 forint. Szétküldés postautánvétellel.

Bártfafürdő

Otthon nyaralóban szép és teljes kényelemmel berendezett szobák kaphatók hetenként 10-21 frt-nyal. Vendéglő közvetlen közelben. Bővebb értesítést ad Dr. Murányi Buda-pest, Vadász-utca 14. sz. Levelekre és sürgönyökre azonnali válasz.

FORGÁCSOK

Irta AHO JÁNOS. Finn eredetiből fordította POPINI ALBERT. Ára félve 1 frt 20 kr.

első rangú gyógyfürdő.

Fürdőidény: május 15-től október 1-ig. Világhírű lápfürdők és aczélforrások

chemigraphiai műintezete Budapest, IV., Károly-utca 3. készit mindennemű színezésű díszet, autotypia, phototypia, chromotypia utján. Alap-rajzok, térképek, hi-lyozatok fotolitográfiá-ilon a legúj-nyosab-ban sok-szorosit-tanak. Külön berendezés hásonkvil való fénykép felvételekre.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER

szabadék. a legjobb, ruhamosásra s egyéb házi használatra; egyesíti a legnagyobb mosó erőt a legnagyobb enyhe-séggel; vakító fehér, szagtalan fehérneműt állit elő; ajánlatos kivált a pamukneműekre; kitérő mint kézi- és fürdő-szappan is, nagyok és kicsinyek számára.

Egy kísérletet senki sem fog sajnálni. Oly vidékre, hol ez a szappan kereskedésekben még nem kapható, szállit az alábbi szög 1 postacsomag-ot 5 kilogr. össz-nyalban bérmentesen, utánvét mel-lett, 2 frt 40 kr.-ért. SCHICHT GYÖRGY, Aussig a/Elbe, szappan-, olaj- és gyertya-gyára. A maga emében legnagyobb gyár a kontinensen. Budapesti képviselő: Deggeller Károly V., akadémia-u. 9.

Buziás

hasonló a Spaa, Pyrmont, Schwalbach és pyrawarhi aczélforrásokkal, kitérő meleg és hideg vasaczélfürdővel, moor- és ásványfürdőkkel, tükör-fürdővel és uszodával. Hidegvíz-gyógyintézet és massage. IVÓKÚRA kitérő eredményel verszegénység, idült gyomor- és bélhurut, homok-, kö- és vesebaj, méh- és hüvelyhurut, vérzési rendellenességeknél, mag-talanság, idegbetegség, bujakór, csúsz, közsvény és fejfájásoknál stb. Buziás gyógyfürdő vasuti állomás: Temesvár út. - Tárna-kocsis az állomásnál. Allami hivatalnokok kedvszemény, Pazar villamos világitás a 30 holdnyi évszázados parkban. Fürdő-zenekar. Előrendű konyha és kávéházi italok. A fürdőn állandó hírneves bőgyógyász van. Méréskelt árak. Ismeretésekké kívánata ingyen és készségesen szolgál a Fürdőigazgatóság BUZIÁSON, a hova a szobamegrendelések küldetni kéretnek.

BUDAPESTI CZÉGEK.

Gummiárak,
betegápolási cikkek *sérékötők* (beszerék F. Berguerand párisi gyárostól), legelőnyösebben beszerezhetők
Polgár Sándor egyetemi kötszerezőnél,
Budapest, Erzsébet-kört 50.

Levélbélyeg-kereskedés
PRÜCKLER J. C.
Budapesten, IV., Régi posta-u. 5.
Alapított 1876.
Veszek! Eladok! Cserélek!

Hirdetések felvételnek
a „Vasárnapi Ujság” kiadó-
hivatalában, Budapest, IV. ker.
Egyetem-utca 4. szám alatt.

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félelelet)

27 éven át
v. állami kórházi
igazgató orvos
gyógyít gyorsan, discret-
tül és biztos sikerrel
minden férfi és női bajt.
Czím: Kardos
specialista,
Kerepesi-ut 6. (kere-
pesi-bazár) I. em. ajtó 2.—
Rendel: d. e. 7—8, 11—2,
d. u. 6—7-ig. Levélben ia.

A Magyar Asphalt
részvény-társaság
Budapest, Andrássy-út 30
elvállalja jótállás mellett
legelőcsöbbsen
asphalt-burkolatok
fektetését és
nedves lakások,
pinczék, stb. gyökere-
szárazzátételét.
Telefon.

Plasticon, Andrássy-ut 69.

Igen tisztelt asszonyom!
Mélyen tisztelt uram!

Kötelességünket teljesítjük, ha tisztelettel ér-
tesítjük, hogy a régi műcsarnok palotájában,
Andrássy-ut 69. szám, ahol a „**PLAS-
TICON**” vállalat mutatja be az ő művészies
látványosságait, megnyitották a

KALIFA tündéerkertjét.

Az ezeregy éj csodás regéi írják le a költői mű-
vészetnek ezt az alkotását. A szemnek káprázatos
látványossága ez a kert. Pazarul ékesítve keleti
növényekkel, illatos virágokkal.

A Kalifa tündéerkertjét
és a „**PLASTICON**”-t
nézze meg mindenki!

Budapest, 1896. évi május hó.
„**PLASTICON**”, a műcsarnok
régii palotája, Andrássy-ut 69.

A SZÉPSÉG APOLÁSÁHOZ.

Eddig el nem ért
HATÁS.

KIELHAUSER H.
folyékony
Glycerin-Crème
ártalmatlan anyagokból készült si-
került vegyületek, mely nemcsak a
bőrt finomítja, hanem tényleg
az ifjú üdéséget eleveníti és azt
állandóan fenntartja. Legjobb övszer
levégő, szél és napsütés ellen
eltávolított napfoltot, szeplőt,
májfoltot és minden más bőrtisztatlanságot.
Glycerin-Crème-Szappan
kiváló enyhe, bárszonszerű bőrt ilészt. A Glycerin-
Crème használatával ajánlható a
Párisi Hőlgypuder
a legártalmatlanabb puder, a bőrt szép fehér színre
színteljesíti és azt simán és szárazon tartja.
Hamisítat párisi hőlgypudertől és
Glycerin Crémétől óvakodjanak; csak az
valódi, melyen a csizmeképen, valamint a
círvon a mellékelt védjegy van.
Raktar minden gyógyszerben és illatszertüzletben.
Magyarországi főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF**
gyógyszertára Budapest, Király-utca 12.

MARGIT-CRÉME

hirnves, az elegáns hölgyek által
használt arccrème (nem zsíros ke-
nőcs) rövid idő alatt ifjítja és szépíti
az arcot, eltávolítja az arcról minden-
nemű bőrtisztatlanságot.
Egyedül szer szeplő, májfoltok,
pattanások, bőrráka (míleser) ellen.
Bámulatos hatása abban rejlik, hogy
a bőre kenve az által rögtön felvé-
tetik és ez okozza azon csodás átala-
kulást, hogy szeplővel vagy májfolt-
okkal teljesen fedett arcz 3-4 nap alatt alabástrom
fehérré lesz.
Mivel nem zsíros — nappal is alkalmazható, — a crème-
vel bekenett bőrről a hőlgypor romokul tapad. Ár 50 kr. 1 frt.
Margit-szappan ára 35 kr. — **Margit-hőlgypor,**
fehér, rózsás és crème színben ára 60 kr. — **Margit-
fogpép** 50 kr.
FÖLDES KELEMEN gyógyszer-tára,
Aradon, Deák Ferenc-sz. utca 11. sz.
Főraktár **BUDAPESTEN,** Török József, Király-utca.

A világ legnagyobb csataképe. Kosciuszkó győzelme

Raczlawiczánál.
STYKA és KOSSÁK lengyel festő-
művészek óriási körképe
a városligetben Aréna-út.
Reggel 8 órától nyitva.
Este villamos világítás. Villamos vasút végállomása.
Belépti díj 1 korona.

MATTONI-FÉLE ERZSÉKSÓS-FÜRDŐ- BET BUDAPEST- KELÉNFÖLD

Idény május 1-től szept. végéig.
Keszérű források. Ivó és fürdőgyógyomd.
A gyógyhely fürdői, esetleg ivóforrása kitűnő
eredményre alkalmasok: 1. Bármilyen okok
folytán keletkezett lobos izsadmányoknál. 2. Női
bajoknál, különösen metritis chronicánál; máh
körtüli és hashártyalob után visszamaradt izsadmányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nem-
különb daganatok által előidézett izgatottsági
tüneteknél; hirtelen állapotok és tisztulási zavarok-
nál stb. 3. Az alhasi szervek bántalmainál: máh-
bajok, szokványos székrekedés, stb. Zsirkórnál.
5. Köszvényénél, stb.
FÜRDŐ-ORVOS: DR. BRUCK JAKAB,
az orsz. közegészségi tanács r. k. tagja.
Egészséges felkvés, fél órányira a fővárostól,
kényelmes lakások, jó vendéglő, sene, kád- és
márványfürdők, különféle szahanykóstülek-
kel. — Rendes társasokoci-közeledés.
A kocsi állomási helye: Ferencz József-
tér, a régi Lloyd-épület előtt.
A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosítás-
sal szivesen szolgál.
Mattoni és Wille
Budapest.

Több mint
50 év óta sikerrel használta tik!

Szeplőket és májfoltokat, valamint
az összes
bőrtisztatlanságokat
biztosan eltávolítja az

Eszéki Spitzer Kenőcs
és az
eszéki Salvator szappan

Valódi minőségben csak a
DIENES J. C.-féle
gyógyszertárban.

Eszéken, felsőváros.
1 tégely Spitzer kenőcs ..... 35 kr.
1 üveg mosdóvíz ..... 40 kr.
1 darab Salvator szappan ..... 50 kr.
1 tégely kézpaszta ..... 60 kr.
1 doboz Lyoni rizspor 3 színben 50 kr. és 1 frt.

Figyelmeztetés. Csak akkor valódi, ha fenti
törvényileg beiktatott védjeggyel el van látva
és kéri a t. cz. közönség csak a Dienes-féle
eszéki kenőt és szappant kéri és elfogadni.

Főraktár Budapest:
TÖRÖK JÓZSEF úrnál
Király-utca 12.

Páris 1889. Kitüntetve Brüssel 1891.
Genf 1889. Bécs 1891.
1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetemes gyomorpor

Barella P. F. W.-től Berlin SW., Friedrichstrasse
220, a francziaországi orvosi társulatok tagja.
Orvosilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sike-
res, még idült gyomorhajoknál is.
Szállít próbára ingyen, csupán a viteldij meg-
térítése mellett, berlini főraktárából.
Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60
Raktár:
Budapest: **Török József** gyógysz.
Király-utca 12. szám.

HAZAI IPAR.
ROMAI ÉS VELENCEI
MARVÁNYMOZAIKLAP
LEGALKALMASSÁG MINDENNEMLŐ
BURKOLÁSRA
MELOCCO PETER
BUDAPEST
II. DEKÁNY-UTCA 21.

VASÁRNAPI UJSÁG

27. SZÁM. 1896. BUDAPEST, JULIUS 5. 43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévire 6.
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
félévire 4.
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5
félévire 2.50
Külföldi előfizetőkben a postai-
meghatározott viteldij is eszámolandó.

DÍSZMAGYAR ÖLTÖZETEK AZ EZREDÉVI ÜNNEPÉLYEKEN.

ORSZÁG-VILÁG egyértelműleg elismerte, hogy
magukban is nagyszerű ezredévi ünne-
pélyeinknek mind méltóságát, mind fényét
rendkívül emelték azok a díszmagyar öltözetek,
melyekben uralkodó házunknak több tagja, or-
szágos méltóságaink, főuraink és egyéb előkelő-
ségek előbb a május 3-diki
hálaadó isteni tiszteletén, majd
pedig a június 8-diki dísz-or-
szággyűlésen és nagy díszme-
netben megjelentek. Századok
hagyományai és emlékei ele-
venültek föl azonban a szertar-
tásokban és pompás jelenetek-
ben, a melyek e történelmi ne-
vezetességű napokon a nemzeti
ünnepélyek fő színhelyét, Buda-
pest fő- és székvárost beragyog-
ták. Országos és családi kincsek,
köz- és magán-ereklyék előke-
rültek őrző rejtekeikből, hogy a
nagy nyilvánosság elé lépjenek
és a nézők százezrei előtt lélek-
emelő látványosságul elvonul-
janak; a régi idők és a jelenkor
izlése százféleképen elegyült,
hogy alakban és színekben olyan
tündéri összhanggá egyesüljön,
mely nemzeti sajátosságával és
hazafias lelkesedésével megbü-
völjön minden szívet s elkápráz-
tasson minden szemet.

E nagy fényű pompázásból
ezúttal csak a díszmagyar öltö-
zetekről kívánunk részleteseb-
ben megemlékezni s azokat ne-
hány kiváló alakon képekben is
bemutatni.

A díszmagyar öltözet mind
eredetét, mind fejlődését illető-
leg igazi nemzeti elemekből áll.
Hiába vitatják némelyek, hogy
ez is, az is idegen kölcsönzés
volna. Mint minden népnek, a
magyarnak is megvolt és meg-
van a maga külön izlése, a mely
mindig teljes eredetiséggel nyi-
latkozott egyebek közt házi be-
rendezésünkben és viseletünk-
ben; noha természetesen az
izlés sem zárkozhatik el az

idegen hatások elől a népek közt történő folyto-
nos érintkezés miatt.

Népünk nemzeti viselete egészen a népván-
dorlás koráig visszanyomozható; mai hazánk-
ban való meglepedésünk óta pedig legalább
főbb vonásaiban olyan állandó divatú, hogy
mind az itt talált, mind a később ide költözött
idegen ajkú népfajokat is meghódította; ki több,

ki kevesebb módosítással átvette, a maga izlésé-
hez idomította és viseli mind e mai napig.

Az úri magyar viselet, vagy díszmagyar talán
messzebb áll az ősmagyar viselettől, talán több
idegen elemet olvasztott magába; de alapjában
kétségkívül ősi eredetű, melyen a turáni, főleg
a perzsa viselet rokon vonásai ma is föllismer-
hetők, így a mente szabása és sujtásozása.

A díszmagyar alkotó részei:
1. a férfi viseletben: a süveg, a
kacagány, vagy később a mente,
az atilla vagy dolmány, a szük
nadrág és a hosszú szárú sar-
kantyús csizma vagy rövid szárú
sarkantyús saru, melyeket a
díszkard egészíti ki; — 2. a női
viseletben: a főkötő vagy a
párta (rendesen fátöldíszszel),
a mente, az ingváll, a mellényke
(pruszlik), a szoknya, a kötény
és a cipő.

Mind a férfi, mind a női öl-
tözet anyaga, szabása és díszí-
tése sokféle változáson ment át,
a mennyiben az egyes ruhada-
rabok rendesen alkalmazkodtak
többé-kevésbé a koronkénti di-
vatokhoz, de alapjellegvoná-
saikat mind maig megőrizték.

A süveg, kacsa vagy kalpag
eredetileg karimátlan csúcsos
prémsapka volt; csak a XIII.
század óta fordul elő többé-
kevésbé elálló s zárt vagy nyi-
tott karimával. Disze egy vagy
több szál toll (solyom, sas, ke-
recesen, páva, struccz, daru, kó-
csag), vagy éppen egész szárny, me-
lyet kivált a XVI. században drá-
gaköves ékszerrel erősítettek a
süveg elejére vagy baloldalára.

A kacagány rendesen egész-
ben kikészített prémes állathőr
(tigris, párducz, oroszlán, medve,
farkas, kékroka), melyen a fej és
egyik előláb körmös része volt
kapocsosá idomítva úgy, hogy a
fej rendesen a balvállon feküdt.
Pompásabb ennél a mente, mely-
ről a XIV. században történik
először említés. Ez virágokkal
átszótt drága színes kelméből
készült, pompás mentekötővel

Koller utólagi fényképe után
STEPÁNIA ÖZVEGY TRÓNÖRÖKSÉNE FŐHERCEZŐNŐ MAGYAR DÍSZBEN.